Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראָשען
היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 273 | Łódź, Wtorek, 27 Listopada 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כ כסלו תרצ״ה | № 273

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פראנצויזישער אמבאסאדאר לאראש
איבערגעגעבען די ענטפער-נאטע דעם מיניסטער בעק

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

נעכטען האָט דער פראַנצויזישער אמבאסאדאר לאראָש דערהאַלטען פון זיין רעגירונג די ענטפער נאָטע אויף די פוילישע פאָרבעהאַלטען בנוגע דעם מזרח פאַקט.

היינט האָט דער פראנצויזישער אמבאסאדאר איבערגעגעבען די נאָטע דעם פוילישען אויסערן מיניסטער בעק.

וואַרשאַ. 26 (טעלעפאָניש)

באלד ווי מיניסטער בעק האָט באַקומען די ענטפער נאָטע פון פראנקרייך האָט ער זיך טעלע פאָניש פערבינדען מיט ווילנאַ און אָפּגעהאַלטען דורכן טעלעפאָן א האַלב שעהדיגע קאָנפערענץ מיט׳ן מארשאל פילסודסקי. דער אינהאַלט פון דער נאָטע איז ביז שפּעט ביינאכט נישט פערעפענטליכט געוואָרען.

ווי מיר דערוויסען זיך ווערט אין דער נאָטע געזאָגט, אַז די פראַנצויזישע רעגירונג וועט אויפן אינטערנאַציאָנאַלען באָדען נישט אָננעהמען קיין שום שריט אָהן פערשטענדיגונג מיט פוילען. די נאָטע ענדיגט זיך מיט אַ ווענדונג צו פוילען צוצוטרעטען צום מזרח פּאַקט.

ווי מיר דערוויסען זיך ווייטער וועט מינ. בעק מיטוואָך אַרויספאָהרען קיין ווילנאַ, כדי אָפּ צוהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיטן מאַרשאַל פילסודסקי דער ענטפער פון פוילען ווערט ערווארט ערשט די קומענדיגע וואָך, אונאָפּהענגיג דערפון וועט מינ. בעק שבת אַרויספאָהרען קיין גענף, כדי זיך דאָרט צו טרעפען מיטן מיניסטער לאַוואַל.

אין היטלערישען „עסטרייכישען לעגיאָן"
האט מען פערשוואונדעט א האלב מיליאן מארק

פּראַג, 26 (ספּ. טעל.)

פון מינכען זענען אָנגעקומען ידיעות, אַז דער באַקאַנטער היטלערישער עסטרייכישער לעגיאָן אין בייערן וועט דעם 1 דעצעמבער אויפהערען צו עקזיסטירען.

אַ טייל לעגיאָניסטען זענען צוגעטיילט געוואָרען צו די שטורם אָפּטיילונגען, וואָס וועט זיין מיט׳ן רעשט ווייסט מען נאָך נישט.

אין עסטרייכישען לעגיאָן איז ענטדעקט געוואָרען אַ גרויסער פינאַנציעלער סקאַנדאַל. דער פיהרער פרויענפעלד האָט צוגענגבעט א האלב מיליאָן מאַרק. פרויענפעלד געפינט זיך איצט אין בערלין.

צוגאב-שטייער אויף צוקער
געזעץ-פראיעקט שוין אריינגעטראגען אין סיים

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

דער פרעמיער קאָזלאָווסקי איז צוריקגעקומען קיין וואַרשאַ און אָנגעהויבען צו אַמטירען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן צוריקקומען פון פרעמיער דאַרף מען ערוואַרטען אַ געוויסע אויפלעבונג אין פאָליטישען לעבען.

היינט האָט די רעגירונג אַריינגעטראָגען אין סיים דעם געזעץ-פראָיעקט וועגען א צוגאָב-שטייער אויף צוקער, לויט דעם נייעם פראָיעקט וועט געהעכערט ווערען דער שטייער אויף קלעצל-צוקער און קאָפּ-צוקער.

נישט פאראן קיין מיליטערישער בונד צווישען
פראנקרייך און די סאוויעטען

לאָנדאָן, 26 (ספּ. טעל.)

דער ענגלישער אויסערן מיניסטער סיימאָן האָט היינט אויף אַן אָנפראַגע אין פּאַרלאַמענט ער קלערט: איך האָב נישט קיין שום אינפאָרמאַציעס, וועלכע וואָלטען געקענט אָנווייזען דערויף, אַז ס׳איז פאַראַן אַ מיינונג צו שליסען אַ סאָוויעטיש פראַנצויזישען בונד. איך האַלט אַז אַזאַ בונד עק זיסטירט נישט.

יוגאסלאווישער פרינץ-רעגענט נעמט אויף
דעם בעלגראדער ראבינער

בעלגראַד, 25 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער פרינץ-רעגענט פון יוגאָסלאוויען, פּאַוועל, האָט אויפגענומען דעם ראַבינער אלקאלעי אויף אַ לענגערע אוידיענץ.

יודען-העצערישע בראשור
ווערט פערשפרייט אין עסטרייך
פראטעסט פון דער ווינער יוד. קהלה

ווין, 25 (יט״א טעלעגראַפיש)

אין גאַנץ עסטרייך ווערט איצט פערשפּרייט א יודען-העצערישע בראָשור פון ד״ר לאַגע. די בראָשור ווערט פערשפּרייט אין טויזענדער עק-זעמפּלאַרען. די יודישע קהלה האָט פּראָטעסטירט געגען דער פערשפּרייטונג פון דער דאָזיגער בראָשור. ס׳איז אויך אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ גרויסע פּראָטעסט-פערזאַמלונג געגען דער פּראָ קוראַטור, פאַרוואָס זי פערנעמט זיך נישט מיט דער אַנטיסעמיטישער בראָשור.

בעסטיאליש ערמארדעט 3 יודען
פון אפאטשנא

קעלץ, 26 (ספּ. טעל.) צווישען אָפּאָטשנאַ און יאַנאָוו האָט מען היינט איגדערפריה געפינען די דריי טויטע קערפּערס פון דעם 25 יעהריגען עופות הענדלער מאיר קויפמאַן, זיין 60 יעהריגע מוטער מינדל און דעם 48 יעהריגען לעדער סוחר בנימין זיסקינד. אַלע 3 זענען פון אָפּאָטשנאַ. ווי ס׳זעהט אויס זענען זיי בערויבט געוואָרען דורך באַנדיטען.

דענטיסטישע טעכניקערס וועלן
מוזען בעלעגען עקזאמענס

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

היינט וועט פערעפענטליכט ווערען אַ פער אָרדנונג פון מיניסטער פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ וועגען דער פליכט פאַר דענטיסטישע טעכניקער אָפּצוגעבען עקזאַמענס.

ביטעס דאַרפען אָפּגעגעבען ווערען אין מי ניסטעריום מיט אַן אָפּצאָהל פון 60 זל. פאַרן עק זאַמען. אויב מ׳וועט נישט בעלעגען דעם עקזאַמען צום ערשטען מאָל וועט מען קענען בעלעגען עקזאַמען צום צווייטען טערמין.

קאפיטאן בירד האט ענטדעקט
א ריזיגען שטח נייע ערד

ניו-יאָרק, 26 (ספּ. טעל.)

דער אדמיראַל בירד האָט צוגעשיקט דעם פרעזידענט רוזוועלט אַ דעפּעשע פון קליין אַמע ריקאַ, אין וועלכער ער טיילט מיט, אַז ער האָט ענטדעקט אין נאָמען פון די פעראייניגטע שטאַטען 200 טויזענד מייל ביז איצט אומבעקאַנטע טע ריטאָריע.

שרעקליכע גרובען-קאטאס-
טראפע אין יאפאן

טאָקיאָ, 26 (ספּ. טעל.)

אין קוילען גרובען מאַטשושימאַ, פּראָווינץ נאַקאַסאַקי איז פאָרגעקומען אַ שרעקליכע קאַטאַס טראָפע, בעת וועלכער ס׳זענען אומגעקומען עטליכע צענדליג אַרבייטער, יעדע הילף איז געווען ער פאָלגלאָז.

פרעמיער קאזלאווסקי פאהרט
קיין אונגארן און יוגאסלאוויען

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

מיר דערוויסען זיך, אַז אין דער באַהענטסטער צייט וועט דער פרעמיער קאָזלאָווסקי רע וויזיטירען דעם אונגאַרישען פרעמיער געמבעש אין בודאַפּעשט.

ס׳איז אויך מעגליך, אַז דער פרעמיער קאָז לאָווסקי וועט אויך פאָהרען קיין יוגאָסלאוויען.

אין ביידע רייזעס וועט דעם פרעמיער בע בעגלייטען דער בילדונגס מיניסטער יענדזשעיע וויטש.

יודישע סוחרים איזאלירט
פון דער מעסע אין אראניענבורג

בערלין, 25 (יט״א טעלעגראַפיש)

אויף אַ פעראָרדנונג פון דער מאַכט, זענען די יודישע סוחרים בעזייטיגט געוואָרען פון דער מעסע אין אָראַניענבורג. די יודישע סוחרים זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען ווייט אונטערן מאַרק אויף בעזונדערע ערטער. געגען דער פעראָרדנונג האָבען עטליכע קאָנסולען אינטערווענירט פאַר זייערע בירגער.

די לאגע אין דאנציג איז ערגער ווי אין דייטשלאנד
פערשטארקטער אנטי-יודישער קורס

דאַנציג, 25 (יט״א טעלעגראַפיש)

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דעמיסיע פון ראַוישנינג׳ן און מיט די קומענדיגע פרעזידענט-וואַהלען, ריכט מען זיך אויף אַ פערשטאַרקטען אַנטי יודישען קורס.

די דאַנציגער „עכאָ", (אַ יודישע צייטונג) שרייבט, אַז די לאַגע אין דאַנציג איז איצט ערגער ווי אין דייטשלאַנד.

לאדזער וואיעוואדע ביים אינערן-מיניסטער
דער נייער שטאט-ראט אליין וועט וועהלען א פרעזידענט. — דאס מיניסטעריום וועט דערווייל זיך נישט אריינמישען

דער לאָדזער וואָיעוואָדע ה׳ האַוקע-באָוואַק איז היינט אויפגענומען געוואָרען דורכן אינערן מיניסטער קאָשטשאַלקאָווסקי. דער ה׳ וואָיעוואָדע האָט רעפערירט פאַרן מיניסטער די אַלגעמיינע לאַגע אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע און בעטאָנט די נויטיגקייט צו קומען צו הילף די לאָדזער אַר בייטסלאָזע אין דער ווינטער צייט. ווייטער איז בעריהרט געוואָרען די פראַגע וועגען די וואַהלען צום לאָדזער שטאָט ראַט.

* * *

נאָך דעם וויזיט פון לאָדזער וואָיעוואָדע ביים אינערן מיניסטער. האָבען מיר זיך געווענ דעט צו קרייזען וואָס שטעהען נאָהענט צום מיני סטעריום, וואו מ׳האָט אונז ערקלערט, אַז אַלע ידיעות וועגען קאַנדידאַטען אויפ׳ן אַמט פון אַ לאָ דזער קאָמיסאַרישען פרעזידענט זענען פריהצייטיג. דאָס מיניסטעריום שטעהט אויפ׳ן שטאַנדפּונקט, אַז דער שטאָט ראַט דאַרף וועהלען אַ פרעזידענט, ערשט אין פאַל ווען מ׳וועט נישט קענען וועהלען א פרעזידענט צוליב׳ן פעהלען פון א קוואַליפיציר טער מערהייט, דעמאָלט קען ערשט קומען די אינטערווענץ פון אינערן מיניסטעריום.

דאָס מיניסטעריום וועט אויך אינטערווע ניערן אין דעם פאַל ווען דער אויסגעוועהלטער קאַנדידאַט דורכן שטאָטראַט וועט נישט ענטשפּרע כען די בעדינגונגען, אַז די שטאָטישע ווירטשאַפט וועט נישט גוט געפיהרט ווערן, ערשט דעמאָלט וועט נאָמינירט ווערען אַ קאָמיסאַרישער פרעזידענט.

געשלאָסען די יוּד. באָיקאָט=קאָנפערענץ

נעכטען געעפענט די אינטערנאַציאָנאַלע באָיקאָט-קאָנפערענץ אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 25 (יט"א טעלעגראַפיש.)

היינט פאַרמיטאָג איז געשלאָסען געוואָרען די יודישע באָיקאָט קאָנפערענץ. ס'זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה רעזאָלוציעס. אין אָווענד איז געעפענט געוואָרען די אינטערנאַציאָנאַלע באָיקאָט קאָנפערענץ.

אדוו. אונטערמייער וועגען דער אינטערנאַציאָנאַלער באָיקאָט-קאָנפערענץ

לאָנדאָן 25 (יט"א טעלעגראַפיש)

אדוו. אונטערמייער האָט דער יט"א איבערגעגעבען אַן ערקלערונג וועגען דער אינטערנאַציאָנאַלער באָיקאָט קאָנפערענץ. אדוו. אונטערמייער האָט צווישען אַנדערען ערקלערט, אַז אין דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנפערענץ באַטייליגען זיך דערהויפּט נישט יודישע דעלעגאַטען.

דער קאַמף פון אוניווערזיטעטען אין פּראַג

קאַמפען אויף די פּראַגער גאַסען

פּראַג, 26 (ספּ. טעל.)

די פראַגע פון איבערגעבען די היסטאָרישע אַפּצייכענס פון דייטשען אוניווערזיטעט דעם טשעכישען אינסטיטוט האָלט שוין זייט 3 טעג אין דער גרעסטער שפּאַנונג די באַפעלקערונג פון דער טשעכישער הויפּט־שטאָט.

ווען ביז שבת האָט דער רעקטאָראַט פון דייטשען אוניווערזיטעט נישט געענטפערט אויף דער פאָדערונג פון דער טשעכישער אוניווערזיטעטס־מאַכט וועלכע האָט פערלאַנגט די היסטאָרישע אַפּצייכענס לויט'ן בעשלוס פון מיניסטעריום, האָט די דייטשע פּרעסע געהאַלטען, אַז דאָס איז אַ בעליידיגונג פאַר'ן דייטשען אוניווערזיטעט. די טשעכישע אַקאַדעמישע יוגענד האָט זיך דערוויייל אַריינגעריסען אין דייטשען רעקטאָראַט און דעמאָלירט די זאַלען.

אויפ'ן הויף פון דייטשען אוניווערזיטעט זענען פאָרגעקומען פערביטערטע קאַמפען מיט שטיינער, מ'האָט זיך בעגאָסען מיט וואַסער, מ'האָט אַפילו געשטעלט באַריקאַדען. די פּאָליציי האָט צוריקגעשטעלט די אָרדענונג. זונטאָג האָבען זיך ווידער איבערגע'חזר'ט די אַנטי־דייטשע אַרויסטרעטונגען פון דער טשעכישער יוגענד אויף די שטאָטישע גאַסען.

די דייטשע פאָרשטעהער אין טשעכישען פאַרלאַמענט האָבען אינטערווענירט ביים בילדונגס־מיניסטער, מהאָט זיי אָבער ערקלערט, אַז די פאָראָרדענונג וועט נישט געענדערט ווערען. דער לעצטער טערמין פון אַרויסגעבען די היסטאָרישע אַפּצייכענס איז היינט ביינאַכט.

דער דייטשער רעקטאָר פּראָפ. גראָסער איז גרייט באַצוקומען דעם פערלאַנג פון דער מאַכט, 200 סטודענטען האָבען זיך אָבער זייט שבת פערבאַריקאַדירט אין אוניווערזיטעט, אַז זיי וועלען בשום אופן די היסטאָרישע אָנדענקענס נישט אַרויסגעבען.

פון דער צווייטער זייט איז דער ענין שוין אַריינגעדרינגען אין ברייטע מאַסען פון דער טשעכישער געזעלשאַפט, וועלכע קען נישט פערטראָגען, אַז אין דער טשעכישער הויפּט־שטאָט זאָלען די דייטשען זיך אַקעגענשטעלען די פאַראָרדענונגען פון דער מלוכה־מאַכט.

דערוויייל האָבען זיך פערשפרייט קלאַנגען, אַז אין אויצר פון אוניווערזיטעט פעהלען פיל טייערע זאַכען.

היינט אין דער פריה איז דער דייטשער אוניווערזיטעט אַרומגערינגעלט געוואָרען דורך פּאָליציי, אין פערשידענע פונקטען פון שטאָט זאַמעלט זיך די טשעכישע יוגענד, אַרויפגעטראָגענדיג מאַניפעסטאַציעס שטאַרקע פּאָליצייי־אָפּטיילונגען היטען די דייטשע געוועלבער.

פּראַג, 26 (ספּ. טעל.)

דער דייטשער אוניווערזיטעט האָט היינט איבערגעגעבען דעם טשעכישען אינסטיטוט די היסטאָרישע אַפּצייכענס.

רעסטאָראַן=דאַנסינג

„TABARIN"

20 נאַרוטאָוויטש-גאַס 20

ערעפענונג פון ווינטער-סעזאָן אין נײַ-רעסטאָוראירטען בלויען זאַל.

אַטראַקציעס איבער אַטראַקציעס!!

צום ערשטען מאָל אין לאָדז 12 ערשטקלאַסיגע Music-Hall נומערן!

מיט דעם וועלט-בערירהמטען זשאָנגלער ADANOS אין דער שפּיץ.

ניי=אַנגאַזשירטער דזשעז=אָרקעסטער

The 7 Weinroth-Band

„FIVE" יעדען טאָג פון 5 ביז 8

אָווענד-פּראָגראַם פון 10 ביז פריה.

ערשטקלאַסיגע קיך! —::— ביליגע פּרייזען!

זאַל פילהאַרמאָניע

טעל. 213-84.

אַנגענעהמע איבערראַשונג אויף חנוכה!

ה' משה קוסעוויצקי

נאָך גרויס מיה איז געלונגען צו אַנגאַזשירען אויף חנוכה דעם וועלט-בערירהמטען אָבערקאַנטאָר פון דער וואַרשאווער גרויסער סינאַגאָגע —

וועלכער וועט אויפטרעטען מיטוואָך, דעם 5-טען דעצעמבער ד. י. מיט

איין=איינציגען קאָנצערט.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווערגעטראָפענער פרוי, קינדער און משפחה שמאַראַגד, צוליב'ן טויט פון אונזער געוו. לאַנגיעהריגען מיטאַרבייטער נ"ע

מאיר דוד שמאַראַגד

זיכ געטרייסט!

פערסאָנאַל פון דער פירמע

I. B. WOŁKOWYSKI.

מזל=טוב!

אַ האַרציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזערע ליבע פריינד, דעם געעהרטען פאַד-סטאַרשי

משה פּאָזנאַנסקי און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן

מרדכי מיט פרל. רוזשאַ שטרויכליץ

איהר זאָלט זעהן ביי זיי פיל גליק, און דעם יונגען פאָר אַ בליהענדע צוקונפט.

סטאַרשי מאיר גאָלדבערג און פרוי

מאַסקווע. קוזניעצקי-בריקע

MOCKBA

TORGSIN

ВСЕСОЮЗНОЕ ОБ'ЕДИНЕНИЕ ПО ТОРГОВЛЕ С ИНОСТРАНЦАМИ «ТОРГСИН»

„Torgsin" בעזיצט אין אַלע שטעדט פון ז.ס.ס.ר. אַ געדיכטע נעץ פון מאַגאַזינען, וואָס זענען פערזעהען מיט די העכסטע סאָרטען פון אַלערליי עקספּאָרט און אימפּאָרט סחורות. פון די מאַגאַזינען „Torgsin" קען געניסען יעדער אינציגער אָפּנעמער פון אַנ'אַנווייזונג פון אויסלאַנד.

געלד-אָנווייזונגען אויף „Torgsin" פאַר קרובים און פריינד, וועלכע וואוינען אין ז.ס.ס.ר. נעהמען אָן: „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ", „פּאָווששעכני באַנק קרעדיטאָווי" אַ.ג. געז. „היאַס" און איהרע אָפּטיילונגען, „פּאָווששעכני באַנק זוויאָנזקאָווי", „באַנק זשעכאָדני", און די אָפּטיילונג פון דרעזדענער באַנק אין דאַנציג. פירמעס: „ביוראָ פּאָסילעק", נאָוואָגראָדזקאַ 39, „נעבער. פּאָקולסקי בראַצקאַ 22 אין וואַרשאַ.

ווערט-בריף נעהמען אָן אַלע פּאָסט-אַמטען אין פּוילען. די פּרייזען אין „טאָרגסין" זענען קלענערע פון אויסלענדישע.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט די האַנדעלס-פערטרעטונג פון ז.ס.ס.ר. אין פּוילען, וואַרשאַ קאָשיקאָוואַ 4, טעל. 9-58-33 און אויך די געז. „Hias" וואַרשאַ, פּל. גזשיבאָווסקי 10 טעל. 2-75-63.

27/XI—34. 1.

גרויסער חנוכה-יום-טוב

אין דער ווילקער שוהל!

זונטאָג, דעם 2 דעצעמבער 1934. א' דחנוכה, 5 אַזייגער נאָכמיטאָג, קומט פאָר אין דער ווילקער שוהל

אַ גראַנדיעזע חנוכה-פייערונג

מיט דער בעטייליגונג פונם ניי-אַנגאַזשירטען חזן לייב ראַסקין

וועלכער איז אין אַזאַ קורצער צייט אַזוי בעליבט געוואָרען ביי די לאָדזער יודען דורך זיין פּרעכטיגען דאַווענען און מיט זיין שעהנער קאָלאָראַטור-שטימע, ביי דער בעגלייטונג פון פערשטאַרקטען כאָר אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיריגענט און קאָמפּאָזיטאָר מר לייב סאַקאַלאָווסקי.

אין פּראָגראַם: די שענסטע סינאַגאָגאַלע שאַפונגען.

דער חזן וועט אויך דאַווענען מעריב מיטן כאָר.

בעמערקונג: אויף די חנוכה-פייערונג וועט די פרויען-שוהל זיין רעזערווירט פאַר פרויען.

בילעטען צו בעקומען: ביי זילבערבערג, זאַוואַדזקאַ 12 און נעהעלב, שרודמיעסקאַ 11 אין צוקערניע, און אין קאַנצעלאַריע פון שוהל טעגליך.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פּאַלטענס און אַנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאָמאַשאָווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל, בעקומט מען נאָר ביי

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 באַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09

נעדענקט, פראָנט 2 שטאָק.

נעדענקט, פראָנט 2 שטאָק.

מזל-טוב

צו דער חתונה פון אונזער ליבע טאָכטער פרל.

שרה ליבע פּשיטיק

מיט ה' אברהם ליבעסקינד

וועלכע איז פאָרגעקומען זונטאָג, דעם 25 נאָוועמבער 1934 אין ריאָ-דע-זשאַניירא ווינשען מיר אַ האַרציגען מזל-טוב און אַ גליקליך צוזאַמענלעבען

עלטערן רבקה לאה און רפאל יצחק פּשיטיק

ברידער, שוועסטערן מאַניאַ גליקמאַן און ג. פרידמאַן.

מזל-טוב צו דער חתונה פון מיין געליבטע ברודערן-טאָכטער פרל. שרה ליבע פּשיטיק

מיט ה' אברהם ליבעסקינד

ווינשען פיל גליק

גליקאַ פּודלאָווסקאַ, מאַן און קינדער

און חנה לאה אייזען

אונזער ליבע קוזינקע פרל. שרה ליבע פּשיטיק

צו איהר חתונה מיט ה'

אברהם ליבעסקינד

ווינשען מיר פיל גליק און צופרידענהייט

פאַמיליע פ. מ. ראָזענבלום

לאָדז, גדאַנסקאַ 14.

מזל-טוב

אַ האַרציגען מזל-טוב ווינש איך דעם חשובן פאַד-סטאַרשי ר'

משה פּאָזנאַנסקי און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן

מרדכי

מיט פרל. רוזשאַ שטרויכליץ

איהר זאָלט האָבען פון זיי פיל נחת און דעם יונגען פאָר אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.

הענעך יאַקובאָוויטש

ערפאָלג

צו דער היינטיגער ערעפענונג פון זיין געשעפט, ווינש איך מיין פריינד ה'

יעקב מאַשענבערג

פּרעזעס

פון יודישען לאַקאַטאָרען-פעראיין.

י. אינפעלד.

וויכטיג פאַר מחותנים

נאָר פאַר 20 זל.

גיב איך אָפּ דעם זאַל מיט מוזיק, קעלנער, קעכין, ליכט, טישטעכער, גאָפּעסער, פלאַטין, אַלעס זעמטליכע, וואָס עס איז נאָר נויטיג צו אַ חתונה,

אין דעם שעהנעם זאַל

פּאָלודניאָוואַ 10

נעדענקט, נאָר 20 זל.

ד. פרידוואַלד, פּאָלודניאָוואַ 10.

אויערן, נאָז און האַלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צווישען אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ. טאָרישעס פון 11—1 און פון 5—8 אָווענט.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221 72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָווענד.

Z powodu śmierci nieodżałowanego stryja naszego

B. P.

Borucha Mordki Regenwettera

łączymy się w nieutulonym żalu z pozostałą rodziną

Feliks Regenwetter z Rodziną

Dr. H. Rakowski

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

האָט זיך איבערגעצויגען פון זאַוואַדזקאַ 8 אויף טראַוגוטאַ 5, טעל. 137-34.

Dr. Artur Banasz

כירורג-אוראָלאָג

וואָלטשאַנסקאַ 23

טעלעפאָן 139-88.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

פאַר גאָלד,

ביזשוטעריע

און לאָמבאַרד-קוויטען

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזאַר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med.

Haltrecht

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

עמפּ אָן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאָג און פון 5—9 אָווענד.

זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פּרייז. פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr.

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגע, האַרץ און סקלעראָזי-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָו.

נחום גאלדמאן קאנפערירט מיט לאוואל'ן, בענעש'ן און ליטווינאוו'ן

וועגן די יודען אין סאאר-געביט

ג ע נ ף, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

ד"ר נחום גאלדמאן האט אפגעהאלטען א רייהע קאנפערענצען מיטן אויסערן מיניסטער לאוואל, בענעש'ן, ליטווינאוו'ן און מיט די דעלעגאטען פון ענגלאנד, וועגען די יודען פון סאאר געביט.

אויף 5 יאהר טורמע

זענען פערמשפט געווארען געוו. רייכסטאג-דעפוטאטען

ב ע ר ל י ן, 26 (ספ. טעל.)

דער פאלקס-טריבונאל אין בערלין האט פערמשפט 3 געוו. קאמוניסטישע רייכסטאג-דעפוטאטען אויף 5 יאהר טורמע יעדען.

צום טויט-פערמשפטער דעפוטאט ענטלאפען פון טורמע

מ א פ י א, 26, (ספ. טעל.)

פון געריכטס-בנין אין ווארנא איז ענטלאפען דער קאמוניסטישער דעפוטאט קאסטאוו, וועלכער איז געווען פערמשפט צום טויט.

גרויסע אבלאוועס אין פאריז

געגען וועמען זענען זיי געווענדעט?

פ א ר י ז, 26 (ספ. טעל.)

זייט עטליכע טעג קומט פאר אין פאריז א גרויסע פאליצייאישע אבלאווע. מ'האלט, אז דאס איז ספעציעל געווענדעט געגען די אויסלענדישע ארבייטער, אנדערע ווידער האלטען, אז דאס זוכט מען פערדעכטיגע אין צוזאמענהאנג מיט וואס אין פאריז ווייל'ען די אויסערן מיניסטארען פון רומעניען און טערקיי. צום סוף שמועסט מען נאך, אז ענגלאנד האט געבעטען צו פערהאלטען אין פראנקרייך 20 נישט זיכערע פערזאנען אין צוזאמענהאנג מיט דער קעניגליכער חתונה אין לאנדאן.

באנדיטען-אנפאל אויפן ענגלישען קאנסול אין פערסיען

ל א נ ד א ן, 26 (ספ. טעל.)

פון טעהעראן מעלדעט מען, אז דער ענגלישער וויצע קאנסול הארט איז נעבען מעשעד בעפאלען געווארען דורך באנדיטען. ס'איז פארגעקומען א שיסעריי, בעת וועלכער דער קאנסול איז פערוואונדעט געווארען אין האנד און זיינע צוויי באזעלשאפטסלייטער זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די פערסישע מאכט האט אנגענומען מיטלען צו כאפען די באנדיטען.

געגען די שולדיגע אין די בערזען-שפעקולאציעס

וועלען אנגענומען ווערען שארפע רעפרעסיעס

וו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש)

דער ווארשאווער בערזען ראט האט היינט בעטראכט די סבות, וועלכע האבען געבראכט צו דעם קראך פון די פוילישע פאפירען אויף דער בערזע, וועלכע איז פארגעקומען מיט צוויי וואכען צוריק און ווען די פוילישע סטאביליזאציע הלוואה וועלכע איז שטענדיג בעטראכט געווארען פאר א זעהר שטארקע אבליגאציע איז אין דעם שווארצען טאג אזוי שטארק געפאלען. דער בערזען ראט האט אויך בעטראכט די מיטלען, וועלכע דארפען אנגענומען ווערען, אז אזעלכע ספעקולאציעס זאלען מעהר נישט פארקומען. ווי בעקאנט איז די גאנצע מהומה ארויסגערופען געווארען דורך א ניו-יארקער באנק און א ווארשאווער טויש קאנטאר.

נאך דער סעסיע פון בערזען ראט וועט זיך מיט דער דאזיגער אפערע פעראינטערעסירען די פראקוראטור, כדי אנצונעמען רעפרעסיעס געגען די פערזאנען, וועלכע ארבייטען צום שאדען פון די פוילישע מלוכה אינטערעסען.

די נייע קאנסטיטוציע וועט נאך אנגענומען ווערען

אויף דער היינטיגער סעסיע פון סיים

וו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש).

ווי מען שמועסט האט דער סענאט-רעפערענט פון ענדערן די קאנסטיטוציע סענאטאר ראסטוואראווסקי שוין פערטיג די ענדערונגען, וואס וועלען געמאכט ווערען צום פראיעקט, וועלכען ס'האט אנגענומען דער סיים. די ענדערונגען זענען געמאכט געווארען מיט דער פערשטענדיגונג פון די מאסגעבענדע פאקטארען.

אין חודש יאנואר וועט זיך די דאזיגע פראגע געפינען אויפ'ן פלענום פון סענאט. דאן וועט זי צוריקקומען אין סיים, וואו די נייע קאנסטיטוציע וועט באה אנגענומען ווערען אויף דער איצטיגער סעסיע.

איז א פערצווייפעלטער לאגע

געפינט זיך די סאוויעטישע שיף „טשעליוסקין"

מ א ס ק ו ו ע, 26 (ספ. טעל.)

דער פאלקס-קאמיסאריאט פאר וואסער-קאמוניקאציע אין סאוויעט-רוסלאנד האט בעקומען דורך ראדיא פערצווייפעלטע הילפס-רופען פון דער סאוויעטישער שיף „סוויערדלאווסק", וועלכע געפינט זיך 800 ים-מייל ווייט פון וולאדיוואסטאק, די שיף געפינט זיך אין שטח, אין וועלכער ס'בושעוועט א שרעקליכער שטורם-ווינד.

„סוויערדלאווסק" איז מיט עטליכע טעג צוריק ארויסגעשיקט געווארען פון וולאדיוואסטאק קיין פעטראפאוולאווסק אויף קאמטשאטקע מיט סחורות און קוילען. דער וואסער-קאמיסאריאט האט בעפוילען אז די שיפען „שמיט", „מיקאיאן", „בעוואסטראי" און „קיראוו" זאלען ארויספאהרען צו הילף. די לאגע פון „סוויערדלאווסק" איז א זעהר געפעהרליכע.

קלאנג-קינא-טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

דראמאטיקא! הומאר! פיקאנטעריע!

פרעהליכע קאמעדיע פון אלע צייטען

— I —

„Papryka"

אין די הויפטראלען:

Irene de Zilahy i Rene Lessebure.

— II —

מאנומענטאל פילם-מייסטערווערק א. נ.:

דאס פריוואטע לעבען פון העינריך דעם VIII

(קעניג פון 6 ווייבער)

אין דער הויפטראלע:

CHARLES LAUGHTON.

אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום-טוב 12 א זייגער. געוועגליכע טעג 4 נאכמ.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 27 נאוועמבער 1934

6.45 פריהמארגען אודיציע. 6,48 פליטען. 6,52 גימנאסטיק. 7,07 פליטען. 7,15 ידיעות. 7,25 פליטען. 7,50 רעקלאמע קאנצערט 11,57 צייט סיגנאל. 12,05 ידיעות. 12,05 פרעסע 12.10 קאנצערט. 12,45 פאר קינדער. 1 ידיעות. 1,05 קאנצערט. 3,30 עקספארט. 3,35 בערזע. 3,45 מוזיק. 4,05 קאנצערט, 4,45 פון פ.ק.א. 5 געזאנג 5,25 שפראכען ווינקעל. 5,35 פליטען. 5,50 פאסט קעסטעל. 6 פליטען. 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן. 6,15 קאנצערט. 6,45 רעפעראט. 7 פליטען. 7,20 אקטועלע שמועסען. 7,30 געזאנג. 7,50 סטארט. 8 קאנצערט. 8,45 ידיעות. 9 פאלקס מוזיק. 10 רעקלאמע קאנצערט. 10,15 טאנץ מוזיק. 10,45 טאנץ מוזיק. 11 ידיעות, קא מוניקאטען. 11,05 טאנץ מוזיק.

Dr. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג.

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

Dr. med. **L. Berman**

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

DR. MED. **H. LUBICZ**

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שטה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אווענד

זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג.

און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארט-זאל

Dr. med.

R. Zalcwasser

כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

געשפאנטע פאליטישע סיטואציע

וועגן דער יוגאסלאווישער נאטע צו דער פעלקערליגע

עסטרייך קאנצענטרירט מיליטער ביי דער יוגאסלאווישער גרעניץ

פ א ר י ז, 26 (ספ. טעל.)

דא זענען אנגעקומען פון גענף דער רומענישער אויסערן-מיניסטער טיטולעסקו און דער טערקישער אויסערן-מיניסטער טעוופיק רושדי ביי, וועלכע וועלען אפהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן פרעמיער פלאנדען און אויסערן-מיניסטער לאוואל.

דער גענפער קארעספאנדענט פון „מאטען" בעמערקט, אז די געשפרעכען פון די צוויי מיניסטארען וועלען זיין בנוגע דער יוגאסלאווישער נאטע צו דער פעלקער-ליגע און די סיטואציע אין מזרח-אייראפא.

פ א ר י ז, 26 (ספ. טעל.)

די „האוואס"-אגענטור מעלדעט פון גענף: דער מיניסטער בענעש האט פאר זיין אפפאהרען קיין פראג אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן יוגאסלאווישען מיניסטער יעווטיטש, דאן מיט טיטולעסקון און רושדי ביי.

דער פעלקער-ליגע ראט, וועלכע וועט בעטראכטען דעם אונגארישען ענטפער וועט בעשליסען, צי די דיסקוסיע וועגען דער דאזיגער פראגע וועט פארקומען אויף דער איצטיגער סעסיע, וועלכע הויבט זיך אן דעם 3. דעצעמבער, אדער וועט אפגעלייגט ווערען ביז דער יאנואר-סעסיע, וועלכע הויבט זיך אן דעם 21. יאנואר. ס'איז אויך מעגליך, אז ס'וועט גערופען ווערען א ספעציעלע סעסיע אויפ'ן 10. יאנואר.

ל א נ ד א ן, 26 (ספ. טעל.)

די צייטונגען רעדען ארום דעם אומפעריהאפטען וויזיט פון אונגאר'שען פרעמיער געמבעש אין ווין. מ'האלט, אז געמבעש וויל זיך בעראטען מיט די מיטגלידער פון דער עסטרייכישער רעגירונג וועגען דער געשאפענער לאגע.

פ א ר י ז, 26 (ספ. טעל.)

גרויס פערביטערונג האט אין דער פרעסע ארויסגערופען די ידיעה, אז די איטאליענישע רעגירונג האט זיך אפגעזאגט ארויסצוגעבען דער פראנצויזישער מאכט די בעקאנטע כארוואטישע טערראריסטען פאוועליטש און קוואטערניק, וועלכע ווערען בעטראכט אלס די הויפט-איינספיראטארען פון מארסעלער אטענטאט. די מאטיווען פון אפזאג וועלען בקרוב מיטגעטיילט ווערען דורך דער איטאליענישער רעגירונג דער פראנצויזישער מאכט אויפ'ן דיפלאמאטישען וועג.

ל א נ ד א ן, 26 (ספ. טעל.)

„דיילי העראלד" מעלדעט, אז אויף דער עסטרייכיש-יוגאסלאווישער גרעניץ זענען ארויסגעשיקט געווארען פערשטארקונגען פון וויען, ליבץ און בורגענלאנד. די עסטרייכישע מאכט האט אנגענומען פערהיטונגס-מיטלען אין צוזאמענהאנג מיט דער געשפאנטער פאליטישער סיטואציע.

ג ע נ ף, 26 (ספ. טעל.)

אונגארן האט צוגעשיקט א בריף צום גענעראל סעקרעטאריאט פון דער פעלקער-ליגע, אין וועלכע זי פראטעסטירט געגען דעם, אז דער טשעכישער אויסערן-מיניסטער בענעש, וועלכער איז א פערזאנליך אינטערעסירטער צד אין קאנפליקט פון אונגארן מיט יוגאסלאוויען זאל זיין פארזיצער, בעת די ליגע וועט בעטראכטען די יוגאסלאווישע דעקלאראציע.

דער בריף איז אבער א פערשפעטיגטער, ווייל בענעש האט זיך אויף דער צייט פון בעטראכטען דעם קאנפליקט אפגעזאגט צו זיין פארזיצער.

ג ע נ ף, 26 (ספ. טעל.)

אין א בריף צום גענעראל-סעקרעטאר פון דער פעלקער-ליגע האבען ליטוויבאוו און דער טערקישער אויסערן-מיניסטער פראטעסטירט געגען דעם בסדר'דיגען אפלייגען פון דער סעסיע.

DR. MED.

H. Różaner

הויט, ווענערישע און מענער=שוואכקייט קראנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel. 8-98.

נעמט אן פון 8–10 און 5–8 אוו.

וויכטיג פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגען

מאכט די עלטעסטע

היטען!

אויף גאנץ נייע און אויף נייע היטען צו

3.50 געדענקט די אדרעס

Modystka

„TOLA"

23 Żawadzka 23

מודעה. ברוך-קראנקע! קריפעל!

ליידענדע אויף פערשידענע ביין-פערקרימונגען פון גוף (הויקערס)!

איז לאדז נעמט אויף

דער אמת'ער וועלט-בעריהמטער

ספעציאליסט

Ortoped DYR. **Natan Rapaport**

פון וויען מיט 30-יעהריגער פראקטיק און נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוועגד

איז לאדז, פילסודסקיעגא № 23

(פריהער וושכארניא 23) טעל. 231-89

ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן לויטיגע אפעראציעס ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען.

א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעל הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע ברוכען און בעזייטיגען. ראדיקאל מיט גאראנטיע ביי אנפאנגס-ברוכען. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפאראטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא. ד"ר העססינג און קאללאט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס

פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).

פאר דאמען נאך אפעראציעס קינסטליכע ברוסטען.

ביים ארפאלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.

געדענקט די אדרעס:

ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
27 נאוועמבער 1934

היטלעריסטישע סאאר־פראפאגאנדע
וואס נעהנטער ס'קומט צום פלעביסציט

וואס נעהעטער עס קומט צום טערמין פון פלעביסציט אין סאאר־געביט אלץ נערוועזער ווערט די אטמאספערע אין בערלין.

ד"ר געבעלס האט געהאט צוגעזאגט די דייטשען, אז לכל הפחות 97 פראצענט שטימען וועט ביים פלעביסציט געהערען צו זיי. און ס'פרעגט זיך: אויב מ'איז אזוי זיכער אין זיך, צו וואס טויג דאן די אונגעהויערע פראפאגאנדע־אקציע? פון וואנען נעמט זיך די אונגעהויערע דענערווירונג?

דער ענטפער איז א פשוטער: מ'איז ווייט נישט אזוי זיכער מיטן אויסגאנג פון פלעביסציט, ווי דאס פערזיכערט געבעלס. דער רעזולטאט פון פלעביסציט איז פארן היטלעריזם דאפעלט וויכטיג. ערשטענס שטייט אין קאן דער פרעסטיזש פון היטלערן סיי אין דייטשלאנד, סיי אין אויסלאנד, אויב דער זיג וועט נישט זיין קיין פולער, וועט דער אויטאריטעט זייער ווערען ארונטערגעריסען;

וויסענדיג די קאלאסאלע בעדייטונג פון פלעביסציט־רעזולטאט טוט בערלין אלצדינג כדי זיך צו זיכערען דעם נצחון. ס'פערשטייט זיך, אז די היטלערלייט, וועלכע זענען נאך נישט קיין אדונים פון לאנד, מוזען דערווייל נאך זיין איינגעהאלטען אין זייערע מעשים. זיי וואלטען געמוזט האבען צו טון מיט דעם פראטעסט פון ל'ער פערוואלטונגס־קאמיסיע נאקס'ן. אלזא וואס טוט געבעלס?

דער פיהרער פון די היטלעראוצעס אין סאאר־געביט קריגט קאלאסאלע סומען צו פיהרען זיין קאמפאניע. יעדער אנטיילנעהמער אין א היטלעריסטישער פערזאמלונג בעקומט א זאטע קאלאציע מיט ביר. און א מיטינג אדער פערזאמלונג וואס קומט פאר אויסער דער שטאט, איז פאר די בעטייליגטע געזיכערט די קאמוניקאציע. קינדער ווערען מאסענווייז ארויסגעבראכט קיין דייטשלאנד אויפן חשבון פון פראפאגאנדע־מיניסטעריום. און נישט קוקענדיג אויפ'ן גרויסען מאנגעל אין וואל, טיילט מען זיי שיינע וואלענע פרעזענטען.

גלייכצייטיג מיט אט די אידילישע מיטלען, ווערט אויך געוויזען פון צייט צו צייט די בייטש. דאס איז די שווערע אינדוסטריע פון געביט מיט רעכלינגען בראש. וועלכער נעהמט אן די געהעריגע רעפרעסיעס געגען די ארבייטער. ווען ס'קומט פאר א פערזאמלונג מיטן אנטייל פון ערשטען היטלעריסטישען אנפיהרער פירשט'ן גיט רעכלינג ארויס זיינע ארבייטער נומערירטע באמענטליכע קארטלעך: יעדער אנטיילנעהמער מוז די קארטע שפעטער צוריק אפגעבען. אויף דער פערזאמלונג ווערט געפיהרט א גענויע קאנטראל פון די אנוועזענדע, אז ארבייטער וואס וועט האבען די העזה נישט צו קומען אויף דער פערזאמלונג, בלייבט אויפן צווייטען טאג אהן ארבייט. דאס איז אן'אלטע מעטאדע פון בערלין נאך. רעכלינג וויל איינבעהמען די ארבייטער אויפן זעלבען אופן ווי ס'זענען איינגענומען געווארען די בערלינער ארבייטער. רעכלינג האט אנגעזאגט, אז אויב ס'וועט בלייבען דער איצטיגער מצב, וועט ער ליקווידירען זיינע פאבריקען. פון דער אנדערער זייט האט מען געמאלדען, אז אלע וואס קריגען אונטערשטיצונג, וועלען די שטיצע פערלירען, אויב דער מצב וועט בלייבען ווי ביז איצט.

די היטלער־לייט האבען אין סאאר־געביט איינגעפיהרט א מין פאליטישע פאליציי, וואס אבסערווירט און באטירט אלצדינג וועגן יעדען איינציגען, דער פיהרער פון אנטי־היטלעריסטישען פראנט מאקס בראון האט צו קעמפען מיט געוואלדיגע שוועריגקייטען. די היטלעראוצעס שיטען מיט געלד, זיי דינגען אויס אלע מעגליכע מיטינג־זאלען, בעפאלען און צוקלאפען די סאציאליסטישע פערזאמלונגען.

אבער נישט קוקענדיג אויף אלעמען פיהרען די אנטי – היטלעריסטען א געוואלדיגע ארבייט. מאקס בראון טרעט אויף דריי מאל אין איין אווענט. און זיינע ארויסטרעטונגען האבען א ווירקונג. די סאאר־לייט מוזען דאך וויסען אז די לויגען אין דריטען רייך, ווערען קלענער. אז די פרייזען פון אלע לעבענס־מיטלען וואקסען. א דערדריקענדען איינדרוק מאכען די פרייזען פון די ערזאצען פון די פאפיר־אנצוגען, מיט וועלכע מ'איז מזכה דעם עולם אין דריטען רייך.

די פראכט פון קאנצענטראציע־לאגער'ען קאן קיינעם נישט שמייכלען.

די פראבעס פון היטלעריסטישען פלירט מיט דער קאטוילישער גייסטליכקייט האבען ביז איצט געבראכט א נישטיגען רעזולטאט: פון 250 איינגעלאדענע גלחים זענען געקומען בלויז פינף האבען זיך ערקלערט פארן דריטען רייך.

דער לעצטער „שלום־אנבאט" פון היטלער'ן
אבער פארוואס טוט ער עס נישט אין זשענעווע?

פון צייט צו צייט האלט היטלער פאר נויטיג זיך צו ווענדען מיט פרידענס־אנבאטען דירעקט צו דער פראנצויזישער נאציע איבער די קעפ פון דער דיפלאמאטיע און פון דער רעגירונג. אין אזעלכע פאלען בעווייזט זיך אין בערלין שטענדיג דער געבענשטער מאן, וואס רעגיסטרירט גענוי די ווערטער פון „פיהרער" און טיילט זיי מיט די פראנצויזען דורך דער פערמיטלונג פון דער פראנצויזישער פרעסע.

אזעלכע גענג, וואס דער בעהאלטענער ציל זייערער איז צו עפענען די אויגען פון פאלק אויפן אמת וואס ווערט בעהאלטען דורך די פריטער פון דער פאליטיק, האלט היטלער און זיין סביבה פאר אויסער געוועהנליך קלוג און געשיקט. די דייטשע דיפלאמאטיע האט קיינמאל נישט געקאנט איינזעהען דעם חילוק צווישען דער דייטשער און פראנצויזישער מענטאליטעט: דאס, וואס קאן אין בערלין אנגענומען ווערען ביי געוויסע בעדינגונגען, פאר א גוטער מטבע, דאס רופט ארויס אין סקעפטישען פאריז בלויז איראנישע שמייכלען.

„ער נאוועל" שטרייכט אונטער דעם דאזיגען אונטערשיד, שרייבענדיג:

מיר קאנען נישט פערטראגען קיין נעפעל און פאדערען קלארע אפענע רייד. אויב היטלער האט ווירקליך אזוי ליב פראנקרייך ווי ער דערציילט, דאן זאל ער בעווייזען זיין ליבע אין דער טאט. זאלען די בעוואפענונגען פון דייטשלאנד אויפהערען צו וואקסען ווי א שטענדיגע בעדראהונג איבער אונזער לאנד, וואס איז שטענדיג געצוואונגען זיך צו גרייטען צו דער פערטיידיגונג בשעת איז היטלער מיט א קנאל אוועקגעגאנגען פון זשענעווע כדי זיך פריי צו מאכען די הענט און כדי צו האבען די מעגליכקייט צוריק אויפצושטעלען, נישט קוקענדיג אויף אלע אפמאכען, דאס פריהערדיגע, קריגערישע און דראהענדע דייטשלאנד, זאל ער בעסער זיך איצט אפהאלטען פון בארערישע געהערייען.

„פיגארא" דערמאנט, אז אין דייטשלאנד ווערט ביז'ן היינטיגען טאג פערשפרייט די נייע דייטשע „ביבעל" היטלערס „מיין קאמף", אין וועלכען עס איז נישט געענדערט געווארען קיין איין ווארט פון די בלוטדורשטיגע אפעלען צו פערניכטען פראנקרייך, אט די בלעטלעך זענען בעשטימט פארן אינערליכען דייטשען געברויך און די געשפרעכען מיט די פראנצויזען פארן אויסערליכען.

דער פאליטישער מאנעווער פון היטלערן בעשטייט אין פאלגענדען:

קודם־כל טוט דייטשלאנד אלצדינג, כדי ערב דעם סאאר־פלעביסציט אויסצומעקען ביי דער קאטוילישער בעפעלקערונג אין זכרון די ערינערונג וועגן די יודען־מערדערייען. שפילענדיג די ראלע פון א ליבהאבער פון שלום. וואס זאל אפהיטען די אפמאכען און שליסען א בונד מיט פראנקרייך רעכענט דער פיהרער צו געווינען די, וועלכע וואקלען זיך און וועלכע עס טרייבט אוועק פון איהם די פאליטיק פון טעראר און געוואלט.

צווייטענס, לעבט דייטשלאנד איצט אדורך אלץ גרעסערע שוועריגקייטען, און בענויטיגט זיך אין דער פערשטארקונג פון פרעסטיזש פון היטלעריסטישען רעזשים. די פראנצויזיש־דייטשע פערשטענדיגונג וואלט פארן היטלעריזם געווען אן אונגעהויערער ערפאלג.

נעבען די דאזיגע אויסערליכע צילען האט דער היטלעריסטישער מאנעווער לויט דער מיינונג פון דער פראנצויזישער צייטונג נאך א צווייטען בעהאלטענעם אינערליכען ציל. די ווענדונג פון היטלערן צו פראנקרייך דארף ענטגילטיג איבערצייגען די דייטשען אז זיי זענען א קרבן פון אונזער אונפערשטענדניש, פון אונזער אכזריות, פון אונזער אונגערעכטיגקייט און שטרעבען צו העגעמאניע. היטלער וועט קאנען זאגען צו די דייטשען: איהר זענט עדות אז איך האב עס נישט געוואלט, ווען ער וועט זיך ווארפען אין אן'אוואנטורע און אלע דייטשען וועלען ווי איין מאן ענטפערען: יא, מיר זענען עדות!

א רייה צייטונגען פרעגען, פארוואס גייט היטלער נישט קיין זשענעווע, אויב עס האט איהם אנגעקומען אזא לוסט צו שלום און אויב ער וויל זיך פערשטענדיגען מיט אלעמען?

„עוור" שרייבט:

אדאלף היטלער וויל זיך מיט אונז דורכרעדען? נישטא קיין לייכטערע זאך. פאראן דערצו אן אויסגעצייכנטע ארט: זשענעווע. היטלער האט געפונען שיינע פארמולעס אויף אויסצודריקען די געפאהר, וואס שטייט פאר דער וועלט אין רעזולטאט פון בעוואפענונגס־געיעג, אבער אין זשענעווע גייט אויס צו דער גרויסער פרייד פאר די פאבריקאנטען פון געווער און גיפטיגע גאזען די ענטוואפענונגס־קאנפערענץ. צי ווייסט נישט היטלער, אז דייטשלאנדס ארויסטריט פון פעלקער־בונד האבען הייס אפלאדירט די אלע, וואס ווארטען נאר אויף א מלחמה'לע?

„דער וואונדערבארער סוד,
וואס ענטפלעקט זיך פון דער ווייטקייט"

אין „אונזער לעבען" שרייבט פסח קאפלאן: די ידיעות פון בירא־בידזשאן לויפען אויף אונז מיט אזא אימפעט, ווי איובס בשורות, איינע נאך דער אנדערער, זיי זענען אבער כלל נישט אזוי שלעכט ווי יענע.

מיר האבען אקארשט איבערגעלייענט אין פיר העפטען פון דער 30־גראשען־ביבליאטעק א. פערלמאנס בעריכט פון זיין נסיעה אין מאי, איז געקומען דער גרויסער בעריכט פון דער „דזשאינט"־עקספעדיציע פון יולי און אט האבען מיר שוין גאר א לעצטען גרוס פון „טאג" רעדאקטאר ב. צ. גאלדבערג וועלכער געפינט זיך נאך איצט אין יענער לאנד.

אמשטארקסטען איבערראשט דא איינס: אין יענע ערטער, וואו פערלמאן האט געפינען שרעקליכע אומדורכגאנגבארע טייגע, האט גאלדבערג שוין געפונען געפלאסטערטע וועגען, און א נסיעה צום אמור, וואס האט פערלמאנען געקאסט עטליכע טעג, האט גאלדבערג געמאכט אין עטליכע שעה.

דער בעריכט פון דער „דזשאינט"־עקספעדיציע איז אביסעל איינגעהאלטען בנוגע די געאלאגישע בעדינגונגען. גאלדבערג אבער — וועלכער פערדינט דעם פולסטען צוטרוי — רעדט וועגן די קלימאטישע בעדינגונגען מיט גרויס בעגייסטערונג:

אונזער איינדרוק איז, אז פאר די זעקס יאהר, זינט דער איבערוואנדערונג פון 1928, וואס איז אזוי מייסטערהאפט געשילדערט אין איהר גאנצער שווערליכקייט דורך בערגעלסאנען, ביז פערלמאנס בעזוך, איז נישט אויפגעטאן געווארען אזויפיל, ווי אין די לעצטע זעקס חדשים פון מאי ביז איצט.

די סיבה דערפון. ווייזט אן ב. צ. גאלדבערג אליין: עפעס — שרייבט ער — איז טאקע געשעהן מיט בירא־בידזשאן, עפעס, וואס איז גוט און וואונדערבאר פאר דער יודישער רעפובליק. געשעהן איז אט־וואס: אנשטאט זי זאל געבויט ווערען דורך יודען אויף א יודישען שטייגער, ווערט זי איצט געבויט דורך סאוויעט־רוסלאנד מיטן זעלביגען באלשעוויסטישען אימפעט, וואס האט געשאפען דניעפראסטראי, און מאגניטאגארסק. דאס איז דער סוד פונ'ם וואונדערבארען פראגרעס וואס איז געמאכט געווארען דעם לעצטען יאהר, און די געוואלדיג גרויסע פלענער וואס ווערען געמאכט פארן קומעדיגען יאהר.

צו שטארק זיך פערליבען מיט בירא־בידזשאן דארפען מיר נאך נישט. ווייל קודם איז עס נאך אפילו נישט קיין האלבע ארבייט נאר בלויז אן התחלה. די קולטור האט נאר בלויז אין פוס אריינגעשטעקט אין דער ווילדער טייגע, און מיר ווייסען נאך נישט, ווי די דאזיגע אורווילדקייט וועט זיך אפרופען און שבית איז עס דאך נאך דערווייל אן'ענין פאר ראטען־פערבאנד, קיין „סערטיפיקאטען" פאר אונז זענען נאך נישטא.

אבער וויסען מעגען מיר, וועגן דעם גרויסען וואונדערבארען סוד, וואס אנטפלעקט זיך פאר אונז פון יענער ווייטקייט.

אויפרוף צו דער צווייטער מכביאדע

ירושלים (ט"א) דאס כהעוידים פון וועלט פערבאנד מכבי האט ארויסגעגעבען אן'אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט געזאגט צווי. אנד., אז צו דער צווייטער מכביאדע זענען נאך געבליבען בלויז 150 טעג פון 2־טען ביז'ן 7־טען אפריל 1935 וועלען אויף דעם א"י באדען, אויפן תל־אביבער סטאדיאן, די בעסטע טורנער און ספארטלער פון דער מכבי־בעוועגונג קעמפען פאר די יודישע מייסטערשאפטען.

היינט — ווערט ווייטער געזאגט אין דעם אויפרוף צו די מכבים — דארפען מיר שוין מעהר נישט ערקלערען, וואס די מכביאדע בעדייטעט. שוין די ערשטע מכביאדע איז פאר פיל געווען אן איבערראשונג. גאנץ אנדערש איז עס ביי דער צווייטער מכביאדע אויף אונז זענען געריכטעט די אויגען פון דער וועלט. מען ערווארט רעקארד־לייסטונגען. די צווייטע מכביאדע, ארגאניזירט אונטערן פראטעקטאראט פון הויך־קאמיסאר פון א"י, מוז ווערען דער גרעסטער יום־טוב פון יודישען פאלק.

די מכבים ווערען גערופען גוט זיך צוצוגרייטען צו דער מכביאדע, כדי נישט צו ענטוישען די ערווארטונגען.

רעדע פון הרב רובינשטיין
צושיקט די מיטגלידער פון פערוואלטונגס־ראט ביים פליטים־קאמיסאריאט

זשענעווע (יט"א) דער סעקרעטאריאט פון פעלקער־בונד־אויבער־קאמיסאריאט פאר די ענינים פון דייטשע פליטים האט צוגעשיקט צו אלע מיטגלידער פון פערוואלטונגס־ראט פון קאמיסאריאט די רעדע, וואס סען. הרב יצחק רובינשטיין פון ווילנע האט געהאלטען אנהויב נאוועמבער אויף דער לאנדאנער סעסיע פון פערוואלטונגס־ראט. דער פארזיצער פון פערוואלטונגס־ראט, לארד ראבערט סעסיל, האט זייערזייטס געדאנקט דעם הרב רובינשטיין פאר זיין רעדע (וועלכע איז פערעפענטליכט געווארען דורך דער יט"א) און צוגעזאגט איבערצושטעלען זיך פאר די אין איהר ארויסגערוקטע פאסטולאטען.

געשטארבען בעדייטענדער יודיש־אונגארישער פעדאגאג

בודאפעשט (יט"א) אין 73־טען לעבענס־יאהר איז דא געשטארבען דער בעדייטענדער יודישער פעדאגאג איגנאץ פינטער. דער פערשטארבענער האט זיך זעהר פערדינט געמאכט פאר דער פערשפרייטונג פון יודאיקא־אונטערריכט אין אונגארן. אין דער לויה פון איגנאץ פינטער האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון דער בודאפעשטער קהלה און פון צאהלרייכע יודישע אינסטיטוציעס און פעראיינען.

„די יודען זענען נאך צו ווייניג ארויסגעשטויסען פון ווירטשאפטליכען לעבען אין דייטשלאנד"

בערלין (יט"א) די דייטשע צייטונג בעשעפטיגט זיך מיט דער שטעלונג פון יודען אין דער דייטשער ווירטשאפט. דאס בלאט שטעלט פעסט, אז עס הערען זיך נאך אלץ שטימען, וואס בעקלאגען זיך, דאס די יודען זענען נאך נישט ווי עס דארף צו זיין ארויסגעשטויסען פון דייטשען ווירטשאפטליכען לעבען. די „דייטשע צייטונג" האלט, אז ביי גוטען ווילען און ענטשפרעכענדער געשיקטקייט קען מען נאך פיל טון אין דער ריכטונג, נישט ברענגענדיג קיין שאדען דעם דייטשען עקספארט, מחמת עס שיקט זיך נישט, אז די ווירטשאפט פון דריטען רייך זאל זיין פערטרעטען דורך פערזאנען פון דער ראסע, וועלכע האט אונז בשעתו אריינגעטריבען אין דער קאטאסטראפע". דאס פראבלעם פון זויבערען די דייטשע ווירטשאפט, מיינט ווייטער דאס בלאט, האט צוויי זייטען, ערשטענס, דארף מען די יודען בעזייטיגען פון פיהרענדע שטעלונג אין ווירטשאפטליכען לעבען, והשנית, [illegible] די אויסשאלטונג פון יודישען גייסט פון דער דייטשער ווירטשאפט, „מיט וועלכען עס האבען זיך כידוע אנגעשטעקט זייט יאהרהונדערטען ברייטע קרייזען פון דייטש־בלוטיגע", דאס איז, שרייבט די „דייטשע צייטונג", דער קאמף געגען דער ליבעראליסטישער ווירטשאפטס־טעאריע און געגען ליבעראליסטישען ווירטשאפטס־סיסטעם, וואס האט זייערע ווארצלען אין יודישען גייסט.

בערלין (יט"א) דער קאמף מיט יודישע אונטערנעמונגען אונטער'ן מאנטעל פון „קאמף מיט פרייזען־ספעקולאציע" דויערט כסדר. דייטשע בלעטער, צוו. אנד. „דער אנגריף" דערציילען כמעט טעגליך וועגן די רעזולטאטען פון דער „אקציע געגען די ספעקולאנטען", אין אלע פאלען זענען די געליטענע יודישע פירמעס, אין קאסעל האט די פאליציי געשלאסען דעם קליידער־מאגאזין פון איזאק גאלדבערג, וועלכער זאל כלומרשט האבען אויפגעשרויפט די פרייזען.

בעסטיאַלישער מאָרד פון אנגעזעהענעם קאָוונער יודען אינזשיניער סטראַסבורג מיט זיין פרוי

ווערט פערוואַנדעלט פון די ווייס-גוואַרדייאישע פאַשיסטען אין מאַנדזשוקאָ אלס קוואל פון פּראָוואָקאַציעס און גיפטיגע העצע אויף יודען

(ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענץ פון כאַרבין)

גאַנץ כאַרבין און די איבעריגע ישובים פון מאַנדזשוקאָ זענען די לעצטע צייט אויפגעטרייסעלט פונ'ם שוידערליכען מאָרד פונ'ם בעגאַבטען כעמי-אינזשעניר מאיר לייב סטראַסבורג און זיין פרוי, וועלכע זענען מיט אַ אויסערגעוועהנליך בעסטיאַלישע אכזריות צוהאַקט געוואָרען מיט אַ האַקמעסער און טעמפּע אייזנס. דער מאָרד איז פאָרגעקומען 11 אַ זייגער ביינאַכט. סטראַסבורג איז דערמאָרדעט געוואָרען אין הויף פון זיין כעמישען זאַוואָד נישט ווייט פון טיר און זיין פרוי, וועלכע איז שוין געשלאָפען איז צוהאַקט און בעקוילעט געוואָרען אין שלאָף-צימער. נאָך אַ שרעקליכע גסיסה פון צוויי מעת לעת איז אויך די פרוי געשטאָרבען. זייערע צוויי קינדער, אַ מיידעלע פון 9 און פון 6 יאָהר זענען געשלאָפען אין קינדער-צימער און האָבען גאָרנישט געהערט. דער מערדער, אַן אַרבייטער פון סטראַסבורג'ס זאַוואָד, וואַסילי איוואַנאָווסקאַ איז אַ רוסישער ווייסגוואַרדייער, אַ קאַזאַק פון בלאַגאָוועשטשענסק אויפ'ן אמור, וועלכער איז אַנטלאָפען פון סאָוויעטען-רוסלאַנד. סטראַסבורג האָט איהם מיט 4 יאָהר צוריק, ווי פיל אַרבייטסלאָזע אויסגעלערנט די אַרבייט אויפ'ן זאַוואָד און האָט איהם געצאָהלט אַ גאַנץ פיינעם געהאַלט. אויך דער פאָטער פונ'ם מערדער האָט געאַרבייט יאָהרען לאַנג אויפ'ן זאַוואָד. אויף ווי ווייט די אויסגערעכענטקייט און ברוטאַלישע קאַלטקייט פונ'ם מערדער צו זיינע קרבנות איז דערגאַנגען קען מען זעהן דערפון, וואָס אויף מאָרגען באַגינען נאָכ'ן שוידערליכען מאָרד איז ער געקומען דער ערשטער צו דער אַרבייט און זעהענדיג דורכ'ן שלאָס-לאָך פונ'ם טויער, דאָס דער בעלעבאָס ליגט אַ ערמאָרדעטער אין אַ טייך בלוט, איז ער מיט אַ צווייטען אַרבייטער פון זאַוואָד, דער יוד לעווקאָווסקי, וועלכער איז אויך אָנגעקומען אין דעם מאָמענט, געלאָפען אין פּאָליציי און געמעלדעט וועגען מאָרד. ווען ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, דאָס די פרוי סטראַסבורג, וועלכע איז געלעגען אַ בעקוילעטע און שטערבליך צוהאַקטע, די גאַנצע נאַכט אָהן הילף, לעבט נאָך — האָט דער מערדער געהאָלפען אַרויסרופען די קאַרעטע פון די גיכער הילף, אַריינטראָגען אין שפּיטאָל אויפ'ן אָפּעראַציע-טיש א.א.וו. נור באַלד נאָך דעם, מורא האָבענדיג דאָס די פרוי סטראַסבורג זאָל נישט קומען צום בעוואוסטזיין און איהם אַרויסגעבען — איז איוואַנאָווסקאַ מיט זיין יונגע ווייבעל, אַ כאַרבינער פּראָסטיטוטקע דעם זעלבען טאָג פערשוואונדען געוואָרען. אַ זוכונג ביים מערדער אין הויז האָט אַנטדעקט אַ פאַרבלוטיגטען האַנטוך, אַ פאַרבלוטיגטע העמד און אַ געלד-בייטעלע מיט אַ נאָטיץ-ביכעל פונ'ם ערמאָרדעטען סטראַסבורג.

עס זענען צושיקט געוואָרען שטעק-בריף און טעלעפאָנאַגראַמעס אויף אַלע סטאַנציעס און פּונקטען פון מאַנדזשוקאָ און ענדליך איז געלונגען צו געפינען דעם ברוטאַלען מערדער מיט זיין פרוי אויף דער סטאַנציע ציציקאַר 280 קילאָמעטער פון כאַרבין, וואו זיי האָבען זיך אויסבעהאַלטען אונטער אַ פרעמדען פּאַס. דער ציל פונ'ם מאָרד איז געווען רויבעריי. דער מערדער האָט ביי סטראַסבורג'ן אין שלאָף-צימער אויפגעבראָכען די אייזערנע קאַסע, ס'איז נישט בעוואוסט וואָס פאַר אַ סומע געלד ער האָט אַרויסגענומען.

מאיר לייב סטראַסבורג שטאַמט פון אַ אַנגעזעהענע משפחה פון קאָוונע.

באַלד ווי דער מערדער איז געבראַכט געוואָרען קיין כאַרבין האָט די פאַשיסטישע רוסישע ווייס-גוואַרדייאישע פאַגראָם-צייטונג „נאַש פּוט" אויפ'ן סמך פון די כלומרשטע ערקלערונגען פונ'ם מערדער, גענומען יעדען טאָג דרוקען מיט שרייענדיגע אותיות כל המינים שמוציגע און עקעלהאַפטיגע בלבולים און אינסינואַציעס אויפ'ן טראַגיש-דערמאָרדעטען קרבן מיט זיין פרוי. גאַנץ כאַרבין האָט געקענט סטראַסבורג'ן פאַר אַן ערליכען שטילען און איבערגעגעבענעם וויסענשאַפטסמאַן, אַ מענש מיט אַ זעלטען ריינעם כאַראַקטער און אומבעפלעקטען געוויסען. כדי אָפּצושוואַכען דעם איינדרוק פונ'ם ברוטאַלען דאָפּעל-מאָרד, וועלכער איז בעגאַנגען געוואָרען דורך איינעם פון זייערע, וועלכער האָט ביי סטראַסבורג'ן זיך אויסגעלערנט אַ פאַך און ביי וועלכען ער האָט 4 יאָהר געאַרבייט און נישט שלעכט פערדינט — האָט מען אָנגעפאַנגען יעדען טאָג שיטען אויף די ערמאָרדעטע קרבנות כל המינים אויסגעטראַכטע בלבולים. איין טאָג איז די יודענפרעסערישע צייטונג אַרויס מיט אַ שרייענדיגען קעפּעל, דאָס סטראַסבורג איז ערמאָרדעט געוואָרען דורך אַ פערברעכערישע באַנדע פאַר וועלכער ער זאָל האָבען געאַרבייט אויפרייס-מאַטעריאַל אויף אָנצופאַלען אויף איינעם פון די כינעזישע מלוכה-בענק אין כאַרבין. ווען די אָנגעוויזענע פּראָוואָקאַציע האָט קיין ווירקונג נישט געמאַכט, איז די צייטונג אַרויס מיט אַ צווייטען גרילצענדיגען נייעס, גענומען פון די רייד פונ'ם מערדער איוואַנאָווסקאַ, דאָס ביי סטראַסבורג'ן האָבען די איבעריגע אַנטיילנעמער פון מאָרד (איצט האָט זיך שוין קלאָר אַרויסגעוויזען דאָס קיינע אַנדערע אַנטיילנעמער זענען אינ'ם מאָרד נישט געווען און דאָס בלויז איוואַנאָווסקאַ איז געווען דער איינציגער מערדער) געפונען און אוועקגעטראָגען מיט זיך צוויי געשטעלען צו מאַכען פאַלשע געלד. נאָר ווען אויף די לעצטע אויספאָרשונגען האָט דער מערדער אַליין אָפּגעלייקענט זיינע פריערדיגע ערקלערונגען וועגען פאַלשע געלד איז די זעלבע רוסישע פאַשיסטישע פאַגראָם-צייטונג אַרויס מיט אַ נייעם: דער פערשטאָרבענער שטראַסבורג איז אַראָפּגערוימט געוואָרען פון וועג דורך די אַגענטען פון אַ געוויסער מלוכה... (ד. ה. פון ראַטענפערבאַנד), ווייל ער האָט זיי פאַרגעלייגט פאַר אַ האַלבען מיליאָן אַ ערפינדונג פון אַ מין פליה-אַפּאַראַט, וועלכען עס נעמט קיין קויל נישט און האָט אַ געוואַלדיגע בעדייטונג אין פאַל פון אַ מלחמה.

די פּאַגראָם-צייטונג ערקלערט, דאָס סטראַסבורג, וועלכער איז געווען אַ געניאַלער כעמיק, האָט נישט געקענט דורכקומען מיט די פאָרשטעהער פון יענע מלוכה וועגען זיין ערפינדונג און האָט אָנגעפאַנגען אונטערהאַנדלען מיט די פאָרשטעהער פון דער געגנערישע מלוכה און דעריבער האָבען איהם די ערשטע דער'הרג'ט...

די לעצטע עקלהאַפטע פּראָוואָקאַציע האָט אָבער אויך געפּלאַצט ווי אַ זייפען-בלאָז און דער מערדער איוואַנאָווסקאַ האָט זיך אָפּגעזאָגט מודה געווען, ער אַליין איז געווען דער איינציגער מערדער און האָט אפילו געוויזען וואו עס ליגט פערגראָבען דער אייזען מיט וועלכע ער האָט זיינע קרבנות דער'הרג'ט.

איצט נאָך דעם ווי דער מערדער האָט אויפגעדעקט אַלע איינצעלהייטען פונ'ם בעסטיאַלען מאָרד און דער גאַנצער ענין איז שוין קלאָהר האָט די מאַכט צוגעפּגערופען די פאָרשטעהער פון אַלע צייטונגען פון כאַרבין און געמאַכט אַ אָפיציעלע ערקלערונג. נאָך די ערקלערונג איז פערבאָטען געוואָרען ווייטער צו שרייבען וועגען שוידערליכען דאָפּעל-מאָרד, וועלכער האָט נאָך ביז היינט געשפּאַנט דאָס גאַנצע יודישע כאַרבין.

(יט"א) מ. ליטאַי.

„רעוואָלוציעס" אין די ראָטשילד-קאָלאָניעס

ווי אַזוי דער פערשטאָרבענער ראָטשילד האָט געבויט זיינע קאָלאָניעס אין א"י

פון ה. לאנג

אין דער יודישער ליטעראַטור פון העכער אַ האַלבען יאָהרהונדערט צוריק, מייסטענס ביי העברעאישע זשורנאַליסטען, געפינט מען אַ גאַנצען קריג איבער דעם, ווער עס האָט פאַראינטערעסירט באַראָן ראָטשילד'ן אין פּאַלעסטינער קאָלאָניזאַציע. מאַנכע זאָגען, אַז דאָס איז געווען דער ביאַליסטאָקער רב פון יענער צייט, דער דאָן בעריהמטער ר' שמואל מאָהליווער.

אָבער ווער עס זאָל דאָן נישט האָבען געווען דער מענש מיט איינפלוס אויף ראָטשילד'ן; דער באַראָן איז געוואָרען אַ בעגייסטערטער אָנהענגער פון דער אידעע צו קאָלאָנירען יודען אין פּאַלעסטינע, און ער איז עס געבליבען אויפ'ן גאַנצען לעבען.

מעהר ווי איין מאָל האָט ער גע'ראַטעוועט די קאָלאָניע „ראשון לציון" און די גאַנצע גרופּע קאָלאָניעס, וואָס איז נאָכדעם אויפגעקומען, אויך מיט זיין הילף.

עס זענען דאָך נישט געווען קיין יודישע עקספּערטען קאָלאָניזאַטאָרס; האָט מען געמאַכט איין טעות נאָכ'ן צווייטען; מ'האָט נישט געוואוסט וואָס די פּאַלעסטינער ערד, נאָך אַ פּאָר טויזענד יאָהר פערוויסט, פערווילדעט, וועט קענען אַרויסגעבען; זענען אָנגעקומען קריזיסען נאָך יעדע עטליכע חדשים, און ביי יעדען קריזיס איז מען געלאָפען צו באַראָן ראָטשילד'ן.

ער האָט זיך אַזוי געלאָזען אַריינציהען אַלץ ווייטער און אַלץ טיפער אין די אונטערנעמונגען, וואָס די קאָלאָניזאַציע האָט געפאָדערט, אַז ווען זיינע פאָרשטעהער צוזאַמען מיט די קאָלאָניסטען זענען געקומען צו אַ בעשלוס, אַז די קאָלאָניע „ראשון לציון" וועט קענען זיך איינפעסטיגען נאָר דורך פערפלאַנצען ווייַנגערטנער, און דאָס זאָל טאַקע זיין איהר הויפּט-פּראָדוקציע, איז ער, דער פּאַריזער באַראָן ראָטשילד, אַליין געוואָרען דער אגענט פונ'ם ארץ ישראל ווין פאַר אייראָפּאַ. אין דער פּאַריזער פינאַנץ-וועלט פלעגען דאַן אַרומגעהן אַנעקדאָטען, אַז מ'זאָל נישט זוכען ראָטשילד'ן אויף דער בערזע, אין די באַנק-געשעפטען, נאָר ערגעץ אין אַ ווייַן-געשעפט אויף אַ הויף...

צווישען די וויכטיגסטע פאַקטען, וואָס זענען געווען גרויסע ענטוישונגען ביי דעם אָנהויב פון דער פּאַלעסטינער קאָלאָניזאַציע, ווערט אָנגע-

(ווייטער זעה 9-טע זייט)

קעניג לואיס דער זעכצעהנטער אויף דער גילאָטינע

אַן עפּיזאָד פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציע

— 3. —

צווישען די דעפּוטאַטען, וועלכע האָבען געשטימט „טויט" איז אויך געווען דער דעפּוטאַט פיליפּ עגאַליטע, און דאָס איז געווען נישט קיין אַנדערער ווי לואיס דעם 16-טענס אַ קוזין, דער אָרלעאַנער פּרינץ.

און ער איז זיכער נישט געווען קיין רעוואָלוציאָנער, דער אָרלעאַנער פּרינץ — און געשטימט „טויט" האָט ער דערפאַר, וואָס ער אַליין האָט געהאַט אויסזיכטען אויפ'ן טראָן.

ווען מ'האָט דעם קעניג אָנגעזאָגט די רעזולטאַטען פון דער אָפּשטימונג איז קאָנוועט, איז ער געבליבען שטעהען ווי אַ צומישטער, כאָטש קיין איבערראַשונג איז דאָס פאַר איהם נישט געווען. אַ ווייַלע האָט ער געשוויגען, און באַלד דערויף האָט ער געפרעגט:

— און ווי האָט געשטימט מיין קוזין, דער אָרלעאַנער פּרינץ?

און ווען מ'האָט איהם געזאָגט, אַז יענער האָט געשטימט פאַר „טויט", האָט ער דערויף געמאַכט אַזאַ בעמערקונג:

— פון איהם האָב איך געהאַט מעהר צרות ווי פון די אַלע אַנדערע.

די גאַנצע צייט וואָס דער פּראָצעס האָט זיך געצויגען, האָט מען מאַריע אַנטואַנעט און די אַנדערע פון דער פאַמיליע געהאַלטען אָפּגעזונדערט פון קעניג, און אין דעם טאָג ווען מ'האָט איהם פערמשפּט צום טויט, האָט זי גאָרנישט געוואוסט.

געווען איז דאָס אין אַ זונטאָג, דריי אַ זייגער ביי טאָג, ווען מ'האָט דעם קעניג אָפיציעל געמעלדעט פונ'ם קאָנווענט, אַז מ'האָט איהם פערמשפּט צום טויט. געוואוסט האָט ער דאָס נאָך פון פריהער, ווייל איינער פון די דריי אַדוואָקאַטען האָט דאָס איהם איבערגעגעבען. ער האָט געבעטען, מ'זאָל אָפּלייגען די פערמשפּט ביז'ן הויפּט-פריהער, דריי טעג, אָבער דאָס האָט מען איהם אָפּגעזאָגט. דער בעשלוס איז געווען — טויט אין פיר און צוואַנציג שטונדען!

מ'האָט צו איהם געבראַכט אַ גלח, און ווען דער גלח איז פאַר איהם געפאַלען אויף די קני, האָט ער איהם געהייסען זיך אויפשטעלען.

— שטעה אויף — האָט ער געזאָגט — איך בין שוין נישט געוואָלט דערצו, אַז מ'זאָל פאַר מיר שטעהען אויף די קני.

אָכט אַ זייגער אין אָוונט האָט די פאַמיליע געקראָגען די ערלויבניש אַרונטערצוגעהען און זיך געזעגענען מיט'ן פערמשפּט'ן קעניג.

דער קעניג איז געוואָרען זעהר בערוהיגט ווען מ'האָט איהם אָנגעזאָגט, אַז באַלד וועט זיין פאַמיליע אַריינקומען זיך געזעגענען מיט איהם. אַ צוטומעלטער האָט ער געשפּאַנט הין און צוריק, און ווען ער האָט דערהערט טריט, האָט ער זיך אוועקגעזעצט מיט אַ געבויגענעם קאָפּ.

די ערשטע איז אַריינגעקומען מאַריע אַנטואַנעט, פיהרענדיג דעם קליינעם קרוינפּרינץ ביי דער האַנט. נאָכגעגאַנגען שטיל און מיט געבויגענע קעפּ זענען: דעם קעניגס טאָכטער און זיין שוועסטער.

דער קליינער קרוינפּרינץ, וועלכער איז דאַן אינגאַנצען אַלט געווען דאָס אַכטע יאָהר, האָט שוין פערשטאַנען וואָס דאָ קומט פאָר; די אויגען זענען ביי איהם געווען פול מיט טרעהרען, און אַרויפכאַפּענדיג זיך צום טאַטען אויף די קני, האָט ער איהם אַרומגענומען מיט ביידע הענד.

מאַריע אַנטואַנעט, די פּרינצעסין עליזאַבעט און די קליינע קרוינפּרינצעסין מאַריע טהערעזאַ, האָבען זיך אַרומגעשטעלט אַרום פערמשפּט'ן, וועלכער איז שוין אין געדאַנק געווען אויף יענער וועלט מעהר ווי אויף דער וועלט; זיי האָבען איהם געגלעט און געצערטעלט, אָבער געהערט האָט קיינער פון זיי נישט אַ וואָרט. עס איז געווען שטיל, און פון צייט צו צייט האָט זיך בלויז געהערט אַ שטילער, טיפער זיפץ, אַ דערשטיקט געוויין.

אַ האַלבע שטונדע איז אַזוי אַוועק און קיינער האָט גאָרנישט גערעדט, און ביי דער טיר פון דער אַנדערער זייט זענען געשטאַנען בעוואָפענטע וועכטער און האָבען דורכ'ן פענסטערל געהאַלטען אַן אויג אויף דעם וואָס עס קומט פאָר אינווייניג.

דער ערשטער וואָס האָט אָנגעהויבען רעדען איז געווען דער קעניג. ער האָט געהערט צו זיין זוהן, וועלכער איז ביי איהם אויף דער קני געזעסען. און אַזוי ווי ער האָט זיך שוין געפיהלט אָפּגעזונדערט פון דער ערדישער וועלט, האָט ער דעם זוהן אָנגעזאָגט, אַז ער זאָל זיין פרום; ער האָט איהם אויך אָנגעזאָגט, אַז ער זאָל נישט זוכען קיין געלעגענהייטען צו נעמען נקמה אָן די, וועלכע שיקען דעם טאַטען צו דער גילאָטינע.

נאָכדעם האָבען שוין די אַנדערע אויך גערעדט, אָבער אַלץ אָפּגעהאַקטע און איבערגעריסענע ווערטער, און אַזוי זענען אַוועק צוויי שטונדען.

ביים געזעגענען זיך האָט לואיס דער 16-טער מיט אַלעמען זיך צוקושט, און ס'איז געווען מערקווירדיג, וואָס ד'קאָ ער, דער מענש, וואָס איז אין דער נאַטור שטענדיג געווען זעהר שוואַך אין כאַראַקטער, האָט זיך איצט, אין די לעצטע שטונדען פון זיין לעבען, געהאַלטען מוטיג און אויך געבעטען די אַנדערע, זיי זאָלען אַרויסווייזען מוט.

מאַריע אַנטואַנעט האָט געוואָלט פערבלייבען מיט איהם צוזאַמען די לעצטע נאַכט, אָבער ער האָט דאָס נישט געוואָלט.

— איך וויל זיין — האָט ער געזאָגט — מיט זיך אַליין און זיך צוגרייטען צום טויט.

ער איז שוין געווען ווייט פון אַלץ, וואָס האָט אַ שייכות מיט דער ערד, פון אַלץ, וואָס קעהרט זיך אָן מיט'ן לעבען.

ער האָט אָבער צוגעזאָגט דער קעניגין, אַז אין דער פריה, ווען מ'וועט קומען איהם פיהרען צו דער גילאָטינע, וועט ער זיך געזעגענען מיט איהר צום לעצטען מאָל. ביי זיך אָבער האָט ער שוין געהאַט בעשלאָסען, אַז אין דער פריה זאָל ער זיך מיט איהר נישט זעהען, און ווען ער איז געבליבען אַליין, האָט ער געבעטען די וועכטער, אַז זיי זאָלען איהם אין דער פריה נישט לאָזען זיך ווידער זעהען מיט איהר.

ער האָט דאָס נישט געוואָלט, ווייל ער האָט געוואוסט, אַז דערמיט וועט ער זי נאָך מעהר צערדערען.

אַרויסגעהענדיג פון דעם צימער, אין וועלכען לואיס דער 16-טער איז געבליבען אַליין, האָט מאַריע אַנטואַנעט אויסגעלאָזט איהר כעס צו די בעוואָפענטע וועכטער, וואָס זענען ביי דער טיר געשטאַנען.

— לומפּען! — האָט זי אויסגעשריען — אַלע זייט איהר לומפּען!

די וועכטער האָבען איהר גאָרנישט געטון דערפאַר. זיי האָבען געשוויגען, נישט געענטפערט אויף דער בעליידיגונג, ווייל זיי האָבען פערשטאַנען וואָס ס'קען פאָרקומען ביי אַ פרוי אין האַרצען אין אַזאַ מאָמענט.

זיי האָבען זי פערשטאַנען אַ סך מעהר ווי זי האָט זיי פערשטאַנען.

אַ גאַנצע נאַכט איז מאַריע אַנטואַנעט נישט געשלאָפען; עס האָט זי געוואָרפען אין היץ און אין קעלט און זי האָט זיך אַלץ צוגעהערט צו יעדער שאָרך, וואָס האָט זיך אין דער שטילקייט פון דער נאַכט דערטראָגען פונ'ם אונטערשטען שטאָק.

דאָס איז געווען אַ נאַכט, וואָס האָט זיך געצויגען ווי אַן אייביגקייט.

„אונז האָט זיך געדוכט" — האָט שפּעטער דערצעהלט אין איהרע מעמואַרען מאַריע אַנטואַנעט'ס טאָכטער, די איינציגע וואָס איז פון דער פאַמיליע געבליבען לעבען — „אונז האָט זיך געדוכט, אַז מ'הערען די גאַנצע צייט ווי די מאַמע ציטערט, ווי זי וואַרפט זיך אין קעלט און אין אַנגסטען".

פינף אַ זייגער פאַרטאָג האָט מען דעם קעניג אויפגעוועקט.

— וואָס? — האָט ער געגעבען אַ זאָג אַ צעטומעלטער — ס'איז שוין טאַקע פינף אַ זייגער? און איך בין געשלאָפען אַזוי געשמאַק! בין שוין ליכט מיד געווען.

מיט'ן הילף פונ'ם אַלטען בעדינער קלערי, וועמען ער האָט מיטגענומען און געפּענגעניש פונ'ם טויליערי פּאַלאַץ, האָט ער זיך אָנגעטון אין אַ פּאָר גרויסע זיידענע הויזען, וואָס האָבען איהם געגרייכט ביז די קני, אַ פּאָר זיידענע זאָקען, אַ ווייסען זשילעט און אַ רויטען מאַנטעל.

(ווייטער — מאָרגען)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואַך

קרעדיטען און נישט געזעצען פאַר האַנדווערקער *)

(סוף)

צוליט ברעכט אײַזן. דער האַנטווערקער ווערט געצוואונגען טראָץ זײַן ראַנגלעניש און אַמביציע אָנצוקומען צום מאַגאַזינער נאָך אַרבײַט, דער כאַלופּניק האַנטווערקער, אַפילו דיפּלאָמירטער שפּאַנט זיך אײַן און די אַרבײַט פאַר אַ שפּאָט ביליגן פּרײַז, בעצוואַנדיג צו הילף אָפט זײַנע אײגענע קינדער, אַרבײַטענדיג צווײ דריטעל צײַט פון מעת לעת און צום סוף ווען ער ברענגט שוין די אַרבײַט צום מאַגאַזינער טרעפט ער זעלטן דעם אינהאַבער אין אַ גוטן הומאָר, אַז ער זאָל בעווילגן צו בעצאָהלען, מעהרסטענטייל בעקומען נישט די כאַלופּניקעס קיין באַר געלד, נאָר וועקסלען, לאַנגטערמיניגע, אַפילו 6 חדשימדיגע, ביי וועלכע דער כאַלופּניק איז געצוואונגען היזק צו האָבען ביי דער דיסקאָנטאַ.

עס איז בעוואוסט, אַז די מעהר פערמעגליכע מאַגאַזינירער ווילען אויסנוצען די שוואַכע וואָכען פון יאָהר אויף צו מאַכען זאַפּאַסען, אָבער מיט ווצען פאַר זיך, ווייל אין די וואָכען זענען געצוואונגען די הונגעריגע כאַלופּניקעס מיט זייערע אַרבייטער אָנצונעמען באַכמעהר געשניטענע פּרייזען.

די וואָס זענען צופריהדען פונ'ם „צוואַנגס" צעכען געזעץ קאָנען אָבער נישט צווינגען דעם קליענט אויסצוצאָהלען דעם אָדער יענעם שניידער צי שוסטער, צי זאָל דער קליענט מאַכען אַ בעשטעלטען אַנצוג צי אַ פּאָר שיך, צי ער זאָל גיין אין מאַגאַזין. דאָס איז אַ פראַגע פון ווילען און געשמאַק.

די קונים זענען נישט קיין מבינים אויף קיין גוט בייעסטס און גוטע צואַדטען, פאַר דער קאַטעגאָריע קונים גילטען אַלס בעסטע מאָס די פּרייזען און שבעלען קויף אַן קלאַפּאַטען פון קויפען סחורה, צודאַטען, פאַסען א. א. וו.

קאָן מען דען דורך דעם צוואַנגס געזעץ ענדערען די לאַגע פון די „שטעפּער", וועלכע אַרבייטען שטענדיג מיט אַ גרעסערע צאָהל לערן יונגלעך און וועלכע ווערען נאָך 2—3 יאָהר אַרבייט זעלבסטשטענדיגע האַנטווערקער. פרעגט וועגען דעם מאָל די שטעפּער וועלען זיי אייך קלאָר מאַכען זייער לאַגע, צו וועלכע זיי האָבען אויך נישט קיין שום רעצעפּט אויסער גוטע אַרבייט. זיכער איז די לאַגע פון די האַנטווערקער זעהר אַ שלעכטע, ערגער קאָן שוין נישט זיין. קיין ראַדיקאַלע אָדער טיילווייזע הילף דורך געזעצען וועלען אָבער די האַנטווערקער נישט בעקומען.

די עמיגראַציע לענדער זענען געשלאָסען, דער היגער מאַרק איז איינגעשרומפּען ביז גאָר, די פּרובען דורך קאָאָפּעראַטיוען איז נישט געלונגען, די קאָאָפּעראַטיוען אין אַלע פאָרמען זענען כמעט אַלע ליקווידירט געוואָרען צוליב פיל טעמים, בלייבט פאַר די האַנטווערקער אָרגאַניזאַציעס נאָר איין וועג, נישט דער וועג מיט'ן פּאָליציאַנט, געלד שטראָפען, טורמע און טייער בעצאָהלטע דירעקטאָרען מיט פערסאָנאַלען, נאָר אויסווירקען ביי דער רעגירונג גרעסערע, לאַנגטערמיניגע קרעדיטען פאַר די האַנטווערקער, דורך וועלכע טויזענטער און צעהנער טויזענטער וועלען זיך קאָנען לינדערען די נויט לאַגע און אויסהאַלטען די צווישען סעזאָן צייטען.

זאָלען די האַנטווערקער פאָדערען, אַז די קאַפּיטאַלען וואָס ווערען אויסגעגעבען אויף די האַנטווערקער און אינדוסטריעלער קאַמערען זאָלען איבערגעגעבען ווערען די באַנק עקזיסטירענדע האַנטווערקערישע קרעדיט אינסטיטוציעס. די האַנטווערקער נויטיגען זיך אין קרעדיט ווי שוואַכע קראַנקע אין אַנ'איינשפּריצונג.

דאָס האַנטווערקער לעבען איז כראָניש קראַנק. קיין ראַדיקאַלע הילף איז נישט, נאָר פעריאָדישע בלוט-טראַנספוזיעס קאָן דערהאַלטען דאָס האַנטווערקערטום.

היות די האַנטווערקער ווערען סיי ווי סיי שוין 6 יאָהר בעשטייערט לטובת די דורכאויס אונבוצבאַרע קאַמערען, זאָל דער שטייער ווייטער בלייבען, נאָר פערווענדעט ווערען לטובת די האַנטווערקער זעלבסט. דאָס איז לויט מיין מיינונג דער איינציגער אויסוועג. האַנטווערקער שטייער לטובת האַנטווערקער קאַסעס.

די האַנטווערקער אָרגאַניזאַציעס דאַרפען זיין פרייע געזעלשאַפטען ווי פאַר און בעת די מלחמה, ווי ביז צום ערשטען צעכען געזעץ.

אינפאָרמאַציעס, בעראַטונגען, פאָדערונגען, וואַנשען קאָנען די פרייע האַנטווערקער-אָרגאַניזאַציעס, ווי זיי האָבען געקאָנט ביז היינט. די פרייע אָרגאַניזאַציעס האָבען דאָך נישט געקאָסט הונדערטער טויזענטער און מיליאָנען זלאָטעס, זיי האָבען דאָך געפיהרט געגען פערצווייגטע טעטיגקייט אויף פיל געביטען און קאָנען ווידער אויפלעבען און געשטאַרקט ווערען מיט אייגענע דורך די מלוכה-אינקאַסירטע געלד-מיטלען, אַנשטאַט פּאָליציי-אינטערווענצען, פינאַנציעלע הילף ווי פאַר די פויערים גרויס אַגראַריער און אינדוסטריעלער.

דאָס אַגראַר-רעפאָרם האָט אַרויסגערופען ביז בלוט צווישען די אַגראַריער. די רעגירונג האָט לאַווירט, אַזוי, אַז די אַגראַריער האָבען נישט קיין פּרעטענזיעס; צום מיטעלמעסיגן פּויער האָט מען נישט קיין פּרעטענזיעס; פאַר'ן קליינעם ראַלניק האָט מען שטייער הנחות, פאַר די בעזראַלניקעס זאָרגט מען. אָבער אין די אַלע פאַלען טראַכט קיינער נישט אויס א צעכען-געזעץ פאַר פויערים, פון מעגען בעשעפטיגען פרעמדע מענשען, אַרבייטס-צייט, קאָנקורענץ-פראַגע, עקזאַמענס צו 140 זל. און מעהר און נאָך אַנדערע בעשרענקונגען.

זאָל מען צו רוה לאָזען דעם שטאָטישען האַנטווערקער ווי איבעריגע 70—60 פּראָצ. דאָרפישע בעפעלקערונג, זוכט נישט קיין רעצעפּטען און טאַפּט נישט דעם דופק פון האַנטווערקער, זאָלען די בעלי טובות פון די האַנטווערקער צו רוה לאָזען די האַנטווערקער וועט זיין דער רעזולטאַט א בעסערער, אַ־לענפאַלט ווי דער וואָס דאָס צעכען געזעץ האָט געגעבען דורך 6 יאָהר פאַר מיליאָנען אויסגעוויינטע גילדענס.

(אַפילו דער גען. זשאַרזשיצקי האָט אויף אַ סיים זיצונג ערקלערט, אַז די האַנטווערקער קאַמערען האָבען גאָרנישט געגעבען).

קרעדיטען פאַר אייגענע האַנטווערקער פון אייגענע שטייערען — דאָס איז דער רעצעפּט.

ש' סטראָזשינסקי.

*) זעה „ניִיער פאָלקסבלאַט" פון 20. נאָוועמבער. דעם אַרטיקעל געבען מיר אויפ'ן יסוד פון פרייער דיסקוסיע.

צו דער יודישער עפנטלעכקייט!

צו אַלע יודישע בעל-מלאכות אין פּוילען!

וואַרשע (יט"א) דער פּעראייניגטער קאָמיטעט פאַר די ענינים פון דער יודישע מלאכה האָט אַרויסגעגעבען פאָלגענדע ווענדונג: דער 31-טען דעצעמבער ה. י. ענדיגט זיך דער לעצטער טערמין צו לעגאַליזירען די האַנדווערקער-וואַרשטאַטען און אַרויסצונעמען האַנדווערקער-קאַרטען, אויפ'ן סמך פון אינדוסטריע-געזעץ פון 1927 און פון דער נאָוועלע צום דאָזיגן געזעץ פון 10-טען מערץ 1934. אין דער ערשטער ריהע איז דאָס בנוגע די יעניגע בעל-מלאכות, וואָס האָבען אין 1927 געפיהרט אַ זעלבסטשטענדיגען וואַרשטאַט און געניסען פון א.ג. ערוואָרבענע רעכט. נאָך דעם דאָזיגן טערמין קענען אַלע נישט לעגאַליזירטע האַנדווערקער-וואַרשטאַטען אין פּוילען געשלאָסען ווערען און זייערע אייגענטימער וועלען אַזוי אַרום בלייבען אָהן ברויט. אָהן דער מינדעסטער מעגליכקייט פון עקזיסטענץ, וואָס פאַר אַ סכנה דאָס וואָלט געווען נישט בלויז פאַר די פּעראינטערעסירטע יודישע האַנדווערקער גופא, נאָר פאַר דער גאַנצער צוקונפט פון דער יודישער מלאכה און במילא אויך פאַר דער גאַנצער צוקונפט פונ'ם יודיש-עקאָנאָמישען לעבען, אין פּוילען איז קלאָר. דאָס וואָלט דערפיהרט צו דער רואין צום אונטערגאַנג פון איינעם פון די פּראָדוקטיווסטע צווייגען פון דער יודישער ווירטשאַפט.

אַ דאַנק דער איניציאַטיווע פונ'ם פעראייניגטען קאָמיטעט פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה איז אין משך פון די לעצטע חדשים געלונגען אין הונדערטער שטעט און שטעטלעך אין פּוילען צו לעגאַליזירען אַ בעדייטענדע צאָהל יודישע בעל-מלאכות. עס איז אָבער אַ פעסטגעשטעלטער פאַקט, אַז פיל טויזענדער יודישע האַנדווערקער האָבען זיך נאָך אַלץ נישט געוויינדעט וועגען לעגאַליזירען זייערע וואַרשטאַטען און אַרויסבעקומען די האַנדווערקער-קאַרטען, אָהן וועלכע מען וועט נישט טאָרען פיהרען קיין וואַרשטאַט.

היות ווי צום ענדגילטיגען טערמין איז פערבליבען סך הכל נאָך איינציגע געצעהלטע וואָכען, האָט דער פעראייניגטער קאָמיטעט בעשלאָסען צו פּראָקלאַמירען די וואָך פון 2-טען ביז'ן 9. דעצעמבער ה. י. אַלס ספּעציעלע וואָך פאַר דער לעגאַליזאַציע פון די יודישע האַנדווערקער-וואַרשטאַטען אין פּוילען. אַלע יודישע האַנדווערקער. וואָס האָבען אין יאָהר 1927 געפיהרט זעלבסטשטענדיג אַ וואַרשטאַט, מוזען אויסנוצען זייערע ערוואָרבענע רעכט און ווענדען זיך, אין משך פון דער וואָך, וועגען אַרויסבעקומען האַנדווערקער-קאַרטען. מען טאָר נישט אָפּלעגען אויף דער לעצטער מינוט, מען טאָר זיך נישט פערלאָזען אויף נסים, מען מוז אין משך פון דער וואָך זיך בעזאָרגען מיט די נויטיגע דאָקומענטען און ווענדען זיך מיט די געהעריגע ביטעס וועגען לעגאַליזירען די וואַרשטאַטען. קיין איין יודישער האַנדווערקער-וואַרשטאַט טאָר נישט פערבלייבען נישט לעגאַליזירט. קיין איין איינציגער יודישער בעל מלאכה טאָר נישט פערבלייבען אָהן אַ האַנדווערקער-קאַרטע.

אין אָנבליק פון דער גרויסער סכנה, וואָס דראָהט דער יודישער מלאכה, אַפּעלירען מיר צו דער יודישער עפנטליכקייט, צו אַלע יודישע עסקנים אין פּוילען, צו העלפען אונז אין דער לעגאַליזאַציע וואָך, זאָל אונזער רוף צו די יודישע בעל-מלאכות אַריינדרינגען אין אַלע ווינקעלעך פון לאַנד, אומעטום, וואו עס געפינט זיך נאָר אַ יודישער וואַרשטאַט, אומעטום, וואו עס קלאַפּט נאָר אַ יודישער האַמער, וואו עס אַרבייט א יודישע שער! דאָרט, וואו עס געפינען זיך נאָך נישט קיין ספּעציעלע קאָמיטעטען פאַר די ענינים פון דער יודישער מלאכה זאָלען אַזעלכע קאָמיטעטען תיכף געשאַפען ווערען! לעגט נישט אָב אויף קיין רגע! די סכנה איז גרויס און עס שלאָגט שוין די לעצטע שעה! אין דער פּראָקלאַמירטער וואָך פון 2-טען ביז'ן 9-טען דעצעמבער ה. י. מוזען אַלע יודישע וואַרשטאַטען לעגאַליזירט ווערען!

כאַלופּניקעס און דאָס צעכען-געזעץ

(דיסקוסיע-אַרטיקעל)

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס דער טערמין פון אַרויסנעמען האַנדווערקער-קאַרטען אויפ'ן סמך פון די א. ג. דערוואָרבענע רעכט ענדיגט זיך אין די באַהענטסטע וואָכען, גייט אַ פערשטאַרקטע אויפקלערונגס-קאַמפּאַניע וועגען דער דראָהענדער געפאַהר פאַר האַנדווערקער, איך וויל ביי דער געלעגענהייט צושטייער געבען מיינע פאָלגענדע עטליכע ווערטער ספּעציעל וועגען כאַלופּניקעס און דאָס צוליב דעם, וואָס אויסער דעם סאַצ. האַנדווערקער-פעראיין האַלטען אַלע אינסטיטוציעס און האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס, אַז אויך כאַלופּניקעס זאָלען אַרויסנעמען האַנדווערקער-קאַרטען.

אמת אַז עס איז פערהאַן אַ פּראָיעקט אַז כאַלופּניקעס וואָס אַרבייטען מעהר ווי מיט איין מענש זאָלען דאַרפען אַרויסנעהמען האַנדווערקער-קאַרטען, אָבער פּאָרלויפיג איז עס נ"ל אַ פּראָיעקט, און צוליב דעם טאַקע איז פערהאַן גענוג צייט און מעגליכקייטען אויפצוקלערען אַז אַזאַ געזעץ וואָלט געווען נישט פערשטענדליך, ווייל אין תוך גענומען איז אַ כאַלופּניק גאָרנישט מעהר ווי אַנ'אַרבייטער, און אַרויסגייענדיג פון יודישען שטאַנדפּונקט וואָלטען אפשר געווען אינטערעסאַנט אויסגעטייטשט אַז אויך אַרבייטער זאָלען זיך פערזעהען מיט האַנדווערקער-קאַרטען.

עס איז קלאָר, אַז די האַנדווערקער-קאַרטען זענען אַ טייל פון דער צעכען-גזירה, וועלכע ברענגט שוין איצט און וועט אויך ווייטער ברענגען שאָדען פאַר'ן יודישען בעל-מלאכה, דער סאָציאַליסטישער האַנדווערקער-פעראיין האָט געמאַכט אַלע אָנשטרענגונגען אַז די כאַלופּניקעס זאָלען נישט אַרונטערפאַלען דעם צעכען-געזעץ. די אָנשטרענגונגען זענען געקרוינט געוואָרען מיט דערפאָלג, און פערופענדיג זיך אויפ'ן געזעץ פון די קראַנקען-קאַסע אַפילו אַנערקענט פאַר די כאַלופּניקעס אַלע סאָציאַלע פערזיכערונגען. די כאַלופּניקעס-אָרגאַניזאַציעס האָבען אָבער אַנשטאַט אויסצונוצען די דאָזיגע לאַגע און ווייטער טון די אַרבייט פאַר דערגרייכען די אַנערקענטע געזעצען פאַר כאַלופּניקעס, מאַכען אַלע אָנשטרענגונגען אַז דער צעכען-געזעץ זאָל אויך חל זיין אויף כאַלופּניקעס, זיי דערגיין אין זייער אַרבייט אַזוי ווייט אַז מען שאַפט אַפילו צעכען פאַר כאַלופּניקעס (דער פאַל דאַמען-מאַגאַזין-שניידער אין לאָדז).

דער שטריק אַרום האַלז פון כאַלופּניק ווערט מיט יעדען טאָג פערצויגען וואָס ענגער, דער נישט זיכערער מאָרגען, די קורצע סעזאָנען, דאָס בעזייטיגט ווערען פון דער אַרבייט אָהן שום סיבה, דאָס נישט אויסצאָהלען פאַר אַרבייט איז אַן און פאַר זיך שוין אויך אַנ'אומגליק פאַר'ן אָרימען כאַלופּניק, זאָל מען נישט פּרובען איינוויקלען זיינע צרות אין וואַטע, און אַרומגיין מיט דער אילוזיע, ווי עס-טראַכטען ענצעלנע כאַלופּניקעס פיהרער אַז מיט'ן איינפיהרען דאָס צעכען-געזעץ אויך פאַר כאַלופּניקעס, וועט זיך זייער לאַגע ראַדיקאַל ענדערען צום גוטען.

די כאַלופּניקעס גופא דאַרפען נעמען א וואָרט אין דער פראַגע, זייער שטים מוז געהערט ווערען.

הערמאַן גאָלדבערג.

דער יודישער כאַלופּניק אין פּוילען

סטאַטיסטיש-וויסענשאַפטליכע אויספאָרשונג פון זיין לאַגע

וואַרשע (יט"א) דאָס עקאָנאָמיש-סטאַטיסטישע ביוראָ ביים „צעקאָבע" האָט לעצטענס פונאַנדערגעשיקט אין 600 שטעט און שטעטלעך פון פּוילען אַנ'אַנקעטע וועגען יודישע כאַלופּניקעס. די כאַלופּניצטוואָ פערנעהמט זעהר אַנ'אַנגעזעהענעם אָרט אין יודישען עקאָנאָמישען לעבען אין פּוילען. עס וואַקסט פון טאָג צו טאָג די צאָהל כאַלופּניקעס. עס פערשאַרפט זיך די קאָנקורענץ צווישען זיי, און אין צוזאַמענהאַנג דערמיט קומט פאָר אַ כסדר'דיגע ירידה פון זייערע פערדינסטען ווי אויך פון די אַרבייטס-לוינען פון די אַרבייטער, וועלכע זענען ביי זיי בעשעפטיגט.

די יודישע פּרעסע ווידמעט אַ סך אויפמערקזאַמקייט די דאָזיגע פּראָבלעמען, די אויספיהרען, וועלכע זי מאַכט, שטיצען זיך אָבער נישט אויף וויסענשאַפטליך-בעאַרבייטע סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען און ידיעות וועגען פערנעהם, וועגען די צענטערען פון יודישער כאַלופּניצטוואָ ווי אויך וועגען די פאַכען, וואו זי ענטוויקעלט זיך אַמשטאַרקסטען. די אַנקעטע, וועלכע דאָס סטאַטיסטישע ביוראָ ביים „צעקאָבע" פיהרט דורך, שטעלט זיך דעריבער אַלס אויפגאַבע גענוי, אויפ'ן סמך פון וויסענשאַפטליך-קאָנטראָלירטען ציפערען-מאַטעריאַל, אויסצופאָרשען די וויכטיגסטע פּראָבלעמען פון כאַלופּניצטוואָ: די אַרבייט און לוין-בעדינגונגען, דעם בעשעפטיגונגס-צושטאַנד, די געגענזייטיגע בעציהונגען צווישען כאַלופּניקעס, זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער און לוין-אַרבייטער א. א. וו. מיט דער אַרבייט פון אויספילען די פונאַנדערגעשיקטע אַנקעטעס פערנעמען זיך הונדערטער שטענדיגע קאָרעספּאָנדענטען פון ביוראָ, סעקרעטאַרען פון די גמילת-חסדים-קאַסעס, האַנדווערקער און כאַלופּניקעס-פעראיינען, ווי אויך איינצעלנע פאַכלייטע און „בראַנזשיסטען".

פון איבער 80 שטעט און שטעטלעך זענען שוין אָנגעקומען תשובות. דאָס ביוראָ איז איבערצייגט, אַז אַלע פעראיינען און אינסטיטוציעס, וועלכע האָבען בעקומען די אַנקעטע-בויגענס וועלען טון אַלץ, כדי מיטצוהעלפען דעם ביוראָ אויסצופאָרשען די פּראָבלעמען פון יודישער כאַלופּניצטוואָ אין פּוילען.

וועלכע פּאַטענטען-הנחות

וועלען זיין אויפ'ן יאָהר 1935

הגם דער צירקולאַר וועגען פּאַטענטען-הנחות איז נאָך נישט פערעפענטליכט געוואָרען, ווייסט מען דאָך שוין וואָס פאַרא הנחות ס'וועלען אָנגעווענדעט ווערען ביים אויסקויפען פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1935.

סוחרים, וועלכע האַנדלען אויף הורט, און זייער אומזאַץ איז נישט גרעסער ווי 40 טויזענד זלאָטיס, וועלען קענען אויסקויפען אַ דריטע קאַטעגאָריע.

די סוחרים, וועלכע דאַרפען האָבען אַ דריטע קאַטעגאָריע און זייער אומזאַץ איז נישט גרעסער ווי 13 טויזענד זלאָטעס — וועלען קענען אויסקויפען פערטע קאַטעגאָריע. פון די דאָזיגע הנחות וועלען געניסען אָהן שום ביטעס צום שטייער-אַמט נאָר די סוחרים, וואָס האָבען געהאַנדעלט אַ גאַנץ יאָהר.

אַנדערע סוחרים, וועלכע האָבען אָנגעהויבען צו האַנדלען שפּעטער און זייער אומזאַץ איז אַ גרעסערער, דאַרפען אָפּגעבען וועגען הנחות ספּעציעלע ביטעס צום שטייער-אַמט נאָך פאַר'ן 1-טען יאַנואַר.

קליינהענדלער מיט אַ מינימאַלען אומזאַץ דאַרפען זיך ווענדען צום שטייער-אַמט וועגען ערלויבען זיי צו האַנדלען אָהן פּאַטענט.

שפּריט אויף צוועקען פון דעם האַנדווערק

וועט פערקויפט ווערען דורכן מאָנאָפּאָל אויף הורט-פּרייזען

דער פערבאַנד פון די האַנדווערקער-קאַמערען האָט בשעתו דורכגעפיהרט אַנ'אַנקעטע וועגען דעם וויפיל שפּריט ס'ווערט פערברויכט צו אַרבייטס-צוועקען דורך פּאָלירערן, טישלער, קאָנדיטאָר און פאָטאָגראַפיסטען. די אַנקעטע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די האַנדווערקער פערברויכען אויף פּראָדוקציע-צוועקען 1 מיליאָן 600 טויזענד ליטער יעהרליך ריינעם אָדער דענאַטורירטען שפּריט, אַזוי אַרום ווערט דאָס האַנדווערק איינער פון די בעדייטענסטע אָפּנעהמער פון שפּריט.

שטיצענדיג זיך אויף דעם רעזולטאַט פון דער אַנקעטע, האָט דער פערבאַנד פון די האַנדווערקער-קאַמערען זיך איצט געווענדעט צום פינאַנץ-מיניסטעריום וועגען מעגליך מאַכען די בעכען פון די פּראָאינטערעסירטע פאַכען צו בעקומען שפּריט דירעקט אין מאָנאָפּאָל צו הורט-פּרייזען, דער שפּריט וועט דאַן איינגעטיילט ווערען די בעל-מלאכות.

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט אין צוזאַמענהאַנג דערמיט אויסגעאַרבייט אַ פּראָיעקט פון דער פעראָרדנונג, דער פּראָיעקט איז שוין אָפּגעשיקט געוואָרען צו אַלע פינאַנץ-קאַמערען וועגען אַרויסגעבען זייער מיינונג. נאָכן אויסהערען די מיינונג פון די פינאַנץ-קאַמערען וועט דאָס מיניסטעריום פערעפענטליכען די פעראָרדנונג.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

„לאדזער גארן-פאבריק" האט אויסגעקויפט די גרעסטע צאהל אקציעס פון א וועלט-קאנצערן

(אנ) ווי מיר דערוויסן זיך איז אין די לעצטע וואכען געקומען צו א גרויסער פינאנציעלער טראנזאקציע אויפן סמך פון וועלכער די „לאדזער גארן-פאבריק", וועלכע האט איהר צענטראלע אין לאנדאן און עקזיסטירט אונטער דער פירמע „קאוץ" איבערגענומען 70 פראצ. אקציעס פון דער גרויסער אונטערנעהמונג „מעטק". די דאזיגע אונטערנעהמונג האט איהרע פערטרעטער אין אלע אייראפעאישע מלוכות און פראדוצירט גארן, זייד צו העפטען ווי אויך גארן צו האנד-ארבייט.

די לאדזער גארן-פאבריק האט שוין פון לאנג געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט אלע וועלט-פירמען וואס פראדוצירען גארן, מיטן ציל צו דערפיהרען צו א צוזאפגיסען פון די אונטער-נעהמונגען. לעצטענס האט זי אויך אויסגעקויפט די גרויסע דייטשע גארן-אונטערנעהמונג „געגינגער". די אונטערהאנדלונגען מיט דער פירמע מעטק האבען געדויערט כמעט 1 יאהר און ערשט אין די לעצטע חדשים זענען זיי געקרוינט געווארען מיט א פאזיטיווען רעזולטאט. אין דער פערגאנגענער וואך האט די ווארשעווער צענטראלע פון דער לאדזער גארן-פאבריק שוין איבערגענומען די אגענדען פון דער פוילישער צענטראלע פון דער פירמע מעטק.

דער ערשטער רעזולטאט פון דער פאקט, וועט זיין די ליקווידאציע פון אלע פערטרעטונגען פון דער פירמע „מעטק" אין פוילען, וועלכע וועלען איבערגעהען צו די עקזיסטירענדע פער-טרעטונגען פון דער לאדזער גארן-פאבריק.

ס'איז נישט הפקר-פיעטרישקע

דער גאנצער קנאקער וועט נאך האבען צו זינגען און צו זאגען

(2) דעם 2 נאוועמבער ה. י. האט מען אין טויער אויף פשעיאזד 40 געפונען עפיס א יונגע פרוי, וואס איז געווען שווער פער'סם'ט און ארויסגעוויזען שוואכע סימנים פון לעבען.

פאגאטאוויע האט זי אוועקגענומען אין ראדאגאשטשער שפיטאל און דארט איז פעסט-געשטעלט געווארען, אז די זעלבסטמערדערין הייסט יוזעפא זאלעסקא, 27 יאהר אלט, און איז א טאכטער פון דעם קאשארען-וועכטער פון פיע-כאטע פוקק אין לוויוטש.

מען האט דאס מיידעל 3 וואכען לאנג געהיילט אין שפיטאל, און נעכטען האט מען זי פון דארט אויסגעשריבען.

זי איז דאן גלייך אוועק אין דער וואוינונג פון איהר חתן לודוויק יאנטשיק, אויף זשעראמ-סקיעגא 44, און געבעטען ער זאל איהר ארויס-העלפען אין איהר שווערע לאגע.

יענער האט אבער גארנישט געוואלט זעהן און הערען און ארויסגעווארפען זי פון הויז...

געזעהן, אז מיט גוטען וועט זי ביי איהר חתן גארנישט פועל'ן, האט זי זיך געפאלגט דער עצה פון איהרער א שפיטאל-בעקאנטער, און איז אוועק אויסגיסען איהר ביטער הארץ פאר דער פאליציי.

דארט האט זי דערציילט מעהר-ווייניגער פאלגענדעס:

לודוויק יאנטשיק האט בסך הכל מיט א יאהר צוריק געדינט אין מיליטער אין לוויוטש. דארט האט ער זיך מיט איהר בעקענט און זיך פארליבט. ער האט איהר צוגעזאגט נאך סלוזשבע מיט איהר חתונה צו האבען – זאל זי נאר צו איהם קומען קיין לאדז. האט דאס לייכטזיניגע מיידעל געגלויבט, צוזאפגעזאמעלט דאס אפגע-שפארטע געלד – 600 זלאטעס און איז סוף אקטאבער אראפגעקומען קיין לאדז. יאנטשיק האט זיך מיט איהר נישט לאנג געשפילט, און אז ער האט ביי איהר אין א פאר טעג ארויס-געגארט דאס גאנצע ביסעל געלד, וועלכע ער האט פערהוליעט מיט זיינע „פשיאטשעלעס", האט ער זי פראסט-פשוט אנגענומען פאר'ן קאלנער און ארויסגעווארפען פון שטוב.

מחמת דעם טאקי האט זאלעווסקא – פאר חרפה און עגמת נפש – זיך געסם'ט אין א טויער, און איצט, אז זי האט גזהאט פון איהר „לודוויש'ן" דעם צווייטען אפשניט, בעט זי ביי דער פאליציי, אז זי זאל זיך אננעהמען פאר איהר קשיודע...

פאליציי האט זיך דעריבער פעראינטערע-סירט מיט'ן גאנצען ענין; מען האט שוין דעם שפילפויגעל צוזאפגעשטעלט א פראטאקאל פאר הייראטס-שווינדעל און פאר'ן דערפיהרען צו זעלבסטמארד...

גאר א נייער פסוק:

זה התרנגול ילד... לתפיסה

(2) די פירמע „אדאלף גאנשיעצקי און זיהן" אין ווארשא, וואס פראדוצירט „קאגוטשיקעס" צו קאפ-וועהטאג, האט זיך דערוואוסט, אז אין לאדז ווערען געפעלשט און פערקויפט דיזעלבע „קא-גוטשיקעס".

האט זיך די פירמע געווענדעט מיט א ציר-קולאר צו אלע לאדזער דרוקערייען מיט דער בקשה, אז עמיצער וועט קומען ביי זיי בעשטעלען עטיקעטען צו קאגוטשיקעס, זאל מען אידהם איבערגעבען אין רשות פון דער פאליציי, ווייל דאס איז געוויס דער שווינדלער, וואס מאכט איהר, דער פירמע, אן קאפוועהטאג...

וכך הווה – און אזוי איז עס אויך געוועזען: אז אין באלעסלאוו פריליכס דרוקעריי איז געקומען איינער מיט'ן נאמען סטעפאן דאווידאוו (זאקאנטנע 61–63) בעשטעלען 90,000 באנדע-ראלען, 20 טויזענד עטיקעטען א. א. מיט דער „קאגוטשיק"-פירמע, האט מען צו איהם גערופען פאליציי.

מען האט ביי איהם געמאכט אין שטוב א רעוויזיע, און מ'האט געפונען גאנצע פעק מיט „קאגוטשיקעס", רעצעפטען וויאזוי זיי אויסצופער-טיגען א.ד.גל.

אין דער דאזיגער סטעפאן דאווידאוו צוזא-מען מיט זיין שותף ערטמאן וועגער (שענקעוויטשא 67) נעכטען געשטאנען פאר'ן געריכט, און זיי האבען בעקומען פאלגענדען אורטייל: דער ער-שטער – 6 חדשים ארעסט און צו בעצאהלען 1,200 זלאטעס שטראף, דער צווייטער – 4 חדשים ארעסט און 900 זלאטעס צו בעצאהלען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. דאנצא (זגערזשער 57), ו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (פילסודסקיעגא 54), י. כאנדזשינ-סקי (פיעטריקאווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אנד-זשעיא 28), א. שימאנסקי (פשענדזאלניאנא 75).

צו זיין אמט אלס סעקרעטאר

געהערט נישט די מעשה, וואס ער איז געגאנגען אפטון?

(2) דער היגער אויספארשונגס-אמט האט בעקומען א ידיעה, אז אין קאליש איז ארעסטירט געווארען דער 50-יעהריגער סטעפאן קרוליקאווסקי, א סעק-רעטאר פון ארפיגען אדוואקאט קרוליקאווסקי.

דער דאזיגער חברה-מאן האט געוואלט בע-גנבענען זיין בעל-הבית.

נעכטען ארום 1 ביינאכט איז די פרוי פון אדוואקאט קרוליקאווסקי פלוצים אויפגעוועקט גע-ווארען פון שלאף צוליב פערדעכטיגע רוישען פון שכנותדיגען צימער. זי האט וועגען דעם מיט-געטיילט דעם סטרוזש, וועלכער האט ארויסגערופען פאליציי.

אדוו. קרוליקאווסקי איז דעמאלס נעווען אין לאדז.

ווען פאליציי איז אנגעקומען, האבען זיי בעמערקט אויף די טרעפען א פערמאסקירטען חברה מאן. דער לעצטער האט געוואלט אראפ שפרינגען פון ערשטען שטאק. מ'האט איהם אבער געכאפט און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז נישט קיין אנדערער – נאר דער סעקרעטאר פון אדוו. קרוליקאווסקי – סטעפאן קאוואלסקי.

קאוואלסקי איז דעם טאג נאך דער ארבייט נישט אוועק פון הויז פון אדוואקאט, נאר האט זיך אויסבעהאלטען. ווען אלע זענען שוין געשלא-פען האט ער זיך געוואלט אריינבעקומען אין צימער פון אדוואקאט און פון דארט ארויסבעקו-מען געלד. קאוואלסקי האט זיך געוואלט אריינבע קומען אין דאזיגען צימער דורך א פענסטער. דאס גערויש אבער האט אויפגעוועקט די בעל הביתטע און די ארבייט איז „פערשיט" געגאנגען.

קאוואלסקי איז ארעסטירט.

דינסטאג
27
כ
כסלו תרצ"ה

נאוועמבער
זון-אויפגאנג 7.14
זון-אונטערגאנג 3.31

ס'עט זיין! ס'עט זיכער זיין!
אז מען זאגט, א דאס
„בערל-שמערל-טעאטער"
סינסטלערישע מאריאנעטקעס
וועט זיין,
וועט עס אהן שום ספק זיין,
און גאר בקרוב אנהויבען שפילען אין
קאפע „אידעאל"
(פעטריקאווער 48)

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1914

היינט, דינסטאג און מארגן, מיטוואך, דאר-פען זיך שטעלען די פאבאראוצעס פון 1914, וועלכע האבען זיך צוליב וואספאר-נישט-איז סיבות נישט געשטעלט צו די טערמינען און די מענער און די עלטערע יאהרגענג, וועלכע האבען זיך לעת עתה צו א צווייטער רעגיסטראציע (פון א פאבאר-רשימה) נאך נישט געמאלדען און זענען נישט אריינגעטראגען געווארען אין די פאבאר-ליסטעס, און וואוינען אויפ'ן שטח פון אלע פאליציי-קאמיסאריאטען.

צוגאב-פאבאר

מארגען, מיטוואך, ד. 28 ה.ח. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעט-ריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראוצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועל-כע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא-מענטליכע אויפ'פאדערונגען פון שטאט-סטאראס-טווע.

בעשטראפט א פאבריקאנט

פאר געבען ארבייט א דייטשער בירגערין

(א) דאס שטאטישע געריכט האט פעראור טיילט דעם פאבריקאנט סטאניסלאוו מארגאליס (שענקעוויטשא 84) אויף צו בעצאהלען 100 זלא טיס שטראף, אדער זיצען 10 טעג אין ארעסט פארן בעשעפטיגען אין זיין פאבריק די נישט קווא ליפיצירטע ארבייטערין פריידל פרידמאן – דייטשע בירגערין.

אויף דער געריכטס וואקאנדע געפינט זיך איצט א גאנצע רייהע אזעלכע פראצעסען.

צווישען שכנים

זי איז נישט קיין פייערלעשער און שפריצט...

(2) אויף אוזשענדניטשא 25 האט זיך עהערנעכטען אין אווענד אפגעשפילט אזא מין זאך:

אין דאזיגען הויז וואוינען צוויי לאקאטארען – סטעפאניא אלשעווסקא און סטאניסלאוו מאר-טשיניאק.

איז צווישען די דאזיגע צוויי שכנים עפעס נישט אין ארדנונג – מען האלט זיך אין איין ארומקריגען און ארומרייסען.

עהערנעכטען איז ווידער צווישען דעם שכן מיט דער שכנ'טע אויסגעבראכען א שפאגעל-נייע מחלוקה, אין זי די שכנ'טע אריינגעלאפען צו זיך אין שטוב, געכאפט א פלעשעל זאלץ-זויער און בעגאסען דערמיט די פנים'ער פון סטאניסלאוו מארטשיניאק און זיין ווייב, יוזעפא.

מ'האט צו זיי גערופען ארויס-רופען פאגא-טאוויע.

די אלשעווסקא האט מען פערהאלטען און עס ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג,

קלאנג-קינא
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגע סענסאציאנעלע זיטען-דראמע
פון פאריזער אפאשען א. ג.
„אויף דער גאס"
אין די הויפט-ראלען:
Włodz. Sokołow
i Mandeline Ozeray
אויסערן-פראגראם:
קלאנג-צוגאבע פון פאראמאונט
און PAT
פרייזען פון די פלעצער 54 און 85גר.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" 27 ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
גאסטשפילען פונ'ם יודיש-דייטשען שוישפילער און רעזשיסער פון בערלינער שטאט-טעאטער און לעסינג-טעאטער
קורט קאטש
היינט. דינסטאג, 9,30 אווענד
גרויסע הנחה- און פאלקס-פארשטעלונג
אלע בילעטען איז פארטער 1 זל.
סערזשאנט גרישא
אין 19 בילדער פון ארנאלד צווייג מיט קורט קאטש אין דער הויפט-ראל.
דעם דאנערשטאג, גרויסע הנחה- און פאלקס-פארשטעלונג
אלע בילעטען נאר 1 זל.
צום לעצטען מאל
פרייליין דאקטאר
סענסאצ.-בינע-רעפערטואר אין 6 בילדער.
פרייליין דאקטאר גוזיטגט זיך נישט און קיין רעקלאמע.
פרייליין דאקטאר איז געווארען געשפילט אין דער גאנצער וועלט 100-טער מאל.
אין פרייליין דאקטאר בעטייליגען זיך איבער 50 מאן. נייע עפעקטפולע אויסשטאטונג.

קאנטראלע פון קאסמעטישע פרעפאראטען
אין די לאדזער דראגעריעס און פאבריקען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, פיהרט לעצטענס אדורך דער לאדזער געזונדהייטס-אמט א קאנטראלע פון קאסמעטישע פרעפאראטען אין די לאדזער דראגעריעס און פאבריקען פון קאסמעטישע ארטיקלען.

דאס ענטדעקען דארט שעדליכע פארן געזונד פרעפאראטען ברענגט מיט זיך שטרענגע שטראפען און די ארטיקלען ווערען קאנפיסקירט.

אזוי זענען אין די לעצטע טעג קאנפיסקירט געווארען עטליכע טראנספארטען ליפען-פאסטע, פארב צו די האהר און נעגעל-לאק.

די קאנטראלעס ווערען פארטגעזעצט.

פערבישטערטער צוקער...

(א) פאר'ן פערקויפען צוקער צוזאמען מיט זאלץ, איז די געוועלבערין דבורה דזשאלאווסקא (לימאנאווסקיעגא 73) פערמשפט געווארען אויף 50 זלאטעס שטראף, אדער אויף 10 טעג ארעסט, און צו בעצאהלען 60 זל. אנאליזע-הוצאות.

זיך ארונטערגעווארפען פון 3 שטאק
ליבעס-טראגעדיע פון א יונגער דינסטמיידעל

(2) מחמת ענטוישונג אין ליבע האט זיך נעכטען ארויסגעווארפען פון 3-טען שטאק (אויף פעטריקאווער 56) די 21 יעהריגע מאריא כודאש — א דינסטמיידעל.

פאגאטאוויע האט זי אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דער זא גאיניקאווא גאס.

שרפה אין א טעקסטיל-פאבריק

נעכטען, האלב 7 אינדערפריה איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער טעקסטיל-פאבריק פון „אדעלפאנג און קאמפ." (סרעבזשינסקא 36).

די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען די שרפה אין א האלבע שעה איינגעלאשען.

דער היזק איז א קנאפער.

Dr.

Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע

נעהמט אן פון 8—12 ביי טאג און פון 4—9 אווענד.

די קאנדידאטען פון די טעקסטיל-פערבאנדע
צו דער לאדזער האנדעלס-קאמער

(אג) ווי בעוואוסט האט דאס רעכט צו שיקען רעפרעזענטאנטען אין דער האנדעלס-קאמער אין לאדז דורך פערבאנדס-וואהלען, בעקומען צווישען אנדערע דער פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין דער פוילישער מלוכה. לאנדפערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאדז ווי אויך דער פאבריקאנטען פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאדז.

די דאזיגע פערוואלטונגען שטעלען ארויס די קאנדידאטען: הענריק בארטשינסקי, נאום אייטינגאן, טעאדאר ענדער, ק. מארקאן, מאוריצי איגנאצי פאזנאנסקי, יאקוב קאמינסקי, יאקוב ליב ראך און ראמאן ביבערגאל.

א קרבן פון דייטשלאנד
פארט אוועק אין פרויען-שוץ-פעראיין

(2) די 40 יאהריגע מאריאננא גזשיבאווסקא א היימלאזע און ארבייטסלאזע, איז 16 יאהר אפגעווען אין דייטשלאנד, וואו זי איז געווען א פאבריק-ארבייטערין.

מיט 4 יאהר צוריק האט זי די ארבייט פערלוירען און מיט 2 חדשים צוריק האט מען זי פון דייטשלאנד ארויסגעשיקט.

זי איז אנגעקומען צוריק אין איהר היימשטאט, לאדז, און אנגעהויבען צו זוכען עפיס א בעשעפטיגונג.

דאס, וויסט מען, איז איצט נישט פון די לייכטע זאכען, און אז זי האט נישט געקאנט זיך צו עפיס דערשלאגען, איז זי נאך הונגערן 5 טעג אוועק זוכען אונטערשטיצונג אין דעם פרויען-שוץ-פעראיין. (פשעיאזד 23).

דארט איז זי, דערציילענדיג איהרע איבערלעבונגען אוועקגעפאלען און געחלשט.

מען האט זי אפגעפיהרט אין שטאטישען זאמלפונקט.

וועגען געלד-זאמלונגען פאר'ן קרן-קימת אין יודישע שולען

אין צוזאמענהאנג מיט דעם צירקולאר פון בילדונגס-מיניסטעריום פון 8. יאנואר ה. י. וואס דערלויבט נישט צו מאכען געלד-זאמלונגען צווישען דער שול-יוגענד א חוץ זאמלונגען פאר געוויסע צוועקען, וואס זענען בפירוש אויסגערעכענט אין צירקולאר און וואס דראהט צו ציהען צו פערזענליכער פעראנטווארטונג די שול-דירעקטארען, וואס וועלען זיך נישט אונטערווארפען דער דאזיגער אנווייזונג פון מיניסטעריום, האט דער „פערבאנד פון יודישע געזעלשאפטליכע מיטעל-שולע אין פוילען" זיך געווענדעט דעם 1. יוני ה. י. צום מיניסטעריום מיט א מעמאריאל, ווי עס ווערט אונטערשטראכען די גרויסע ערציהערישע בעדייטונג פון זאמלונגען פאר'ן קרן-קימת אין יודישע נאציאנאלע שולען און עס ווערט געבעטען צו דערלויבען ווייטערדיגע זאמלונגען פאר דעם דא זיגען פאנד. די טעג האט דער פערבאנד בעקומען א ענטפער פון מיניסטעריום. דאס מיניסטעריום אקצעפטירט דעם פארשלאג פון פערבאנד און דער לויבט צו מאכען ווייטערדיגע זאמלונגען פאר'ן קרן קימת אין די שולען פון פערבאנד. דער בעשלוס פון מיניסטעריום איז מיטגעטיילט געווארען אין דער פארם פון א צירקולאר צו אלע שול באהערדען אין לאנד.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראנקהייטען

ŻEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

נעהמט אן אין דער לעטשניצע בושעזשינער 11 טעגליך פון 4—5 נאכמ.

פעהלערן פון הארץ און נערווען-סיסטעם

דערלויבען נישט צו טרינקען אויפרייצענדע קאווע און טהע. זעהר ווירקזאמע מיטיגקייט ביי די פעהלערן ווייזט ארויס דאס בעקאנטע קרייטעכער-געמישעכץ פון

Oskar Wojnowski HERBACIANKA

פערלאנגט אין די אפטייקען און סקלאד-אפטעקשנעס.

Skład główny: Warszawa, Al. Jerozolimska 75, tel. 857-25

פרייז פון א שאכטעל 2.50 זל.

אויף דער פראווינץ ווערט ארויסגעשיקט פאר פאסט דורך נאכנאהמע אפצוגענומען 2 פעקלעך.

וואהלבעליבטע מענשען

קענען דורך געוויסענהאפטען געברויך פון נאטירליכען ביטערוואסער

Franciszka Józefa

ערצילען אנ'אויסגיבינען שטוהלגאנג אהן אנשטרענגונג, פרעגט דאקטוירים. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקשנעס.

הרב הראשי קוק
אריינגעטראטען אינ'ם קאמיטעט פון „משנה חבר"

ווי מ'גיט איבער, האט הרב קוק פון ירושלים אריינגעשיקט צום היגען קאמיטעט פון „משנה חבר" א בריף, אין וועלכען ער שטעלט זיך בריים אפ אויף דער וויכטיגקייט פון ה' בוגינס ווערק פאר'ן חסידישען געדאנק און פאר דער דערהאלטונג פון די יודישע אלטע גייסטיגע אוצרות. ער האפט, אז דער ספר וועט א סך בייטראגען צו א גייסטיגער אויפלעבונג אינ'ם יודישען פאלק.

הרב קוק האט גרייכצייטיג מבטיח-געווען פייערליך צו פעראינטערעסירען מיט ה' בוגינס ווערק דאס ארץ-ישראל'דיגען יודענטום.

אבערקאנטאר קוסעוויצקי
איז „פילהארמאניע"

דער וועלטבעריהמטער אבערקאנטאר פון דער ווארשאווער סינאגאגע ה' משה קוסעוויצקי וועט חנוכה, מיטוואך דעם 5-טען דעצעמבער ד. י. אויפטרעטען מיט איין איינציגען קאנצערט אין „פילהארמאניע". אין פראגראם די שענסטע פערל פון זיין רייכען רעפערטואר.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי —	—	—	—	93.25
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	45.00
4 „	דאלארובקא		—	53.00
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			67.25
5 „	ווארשאווער ס.-ב.	1934		59.00
5 „	לאדזער	„	„	51.00
ענגלישער פונט	—	—	—	26.44
דאלאר אפיצ. 5.30	נישט אפיצ.	—		5.27
גאלד-דאלאר —	—	—	—	8.92
גאלד-רובל —	—	—	—	4.60
דייטשער מארק	—	—	—	1.87

DR.

L. Czarnożył

וואוינט יעצט אויף פיעטריקאווער 62 טעל. 224-94

און נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג און פון 4—6 נאכמ.

ספעצ. הארץ-קראנקהייטען

ר. איזראעל

דער בערזע-סוחר
שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

49

— און דאך, האט די דאמע געזאגט, צי איז איך נישט איינגעפאלען, אז איהר זענט געפאלען א קרבן פון שווינדלער.

בראוואַרסקי האט געמאכט דעם אנשטעל, אזוי ווי ער וואלט זיך שטארק דערשראקען, ער האט אנגעכאפט די דאמע פאר דער האנד און מיט א דערשטיקטער שטים איבערגעפרעגט.

— וואס רעדט איהר מאדאם, דאס איז דאך נישט מעגליך, אט האט איהר די קוויטונגען וועלכע איך האב בעקומען פון די מונדירטע בעאמטע, מיט אפיציעלע שטעמפלען און אונטערשריפטען.

— צי קען אבער דאס אלץ נישט זיין פאלש? איז דען א גרויסע מעשה אזעלכע קוויטונגען און שטעמפלען צו פעלשען?

בראוואַרסקי האט געצויגען מיט די פלייצעס, אזוי ווי דאס לשון מאלט ביי איהם אפגענומען געהארען.

— איך וועל אייך זאגען דעם אמת, מאדאם, איך ווייס נישט וואס איך האב אייך צו פרעגען און וואס צו ענטפערן, צי האט איהר בעוויזען, צי ווייסט איהר זיכער, אז איך בין א קרבן פון שווינדלער און גנבים?

— צוליב דעם האב איך איך דא אהערגעבעטען, איך האב גענוגענדע בעווייזען דערויף, אז ס'איז לוידער אזוי ווי איך זאג אייך.

בראוואַרסקי האט זי מיט פערדאכט אנגעקוקט און געזאגט.

— וואס ווייסט איהר? פון וועמען ווייסט איהר, וואס פארא אינטערעס האט איהר מיך צו ווארענען?

— נו, בערוהיגט אייך, הער מארקוס, איך האב געהאלטען, אז איהר קענט דערהאלטען דאס גליקליך געוויזט און צום סוף וועט זיך ארויס, אז איהר קענט זיך גארנישט בעהערשען, בערוהיגט זיך און וויסט, אז איך בין נישט פון דער באנדע, וועלכע האט אייך בעשווינדעלט...

— איך וועל גלייך וועגען דעם מעלדען דער פאליציי.

— אהא, ווארט נאך א רגע. איהר זענט נאך געוויס גרייט מיך איבערצוגעבען אין זייערע הענד.

— פארוואס? איך וועל אייך נאך דאנקען פאר דער טובה וואס איהר האט מיר געטון און מיך געווארענט.

— ניין, איילט נאך נישט, מארקוס, מיר וועלען צוערשט נאך רעדען וועגען אנ'אנדער ענין און דאן וועל איך אייך אנווייזען די מעגליכקייט, אז איהר זאלט קענען צוריקבעקומען אייער געלד, איך ווייס וואו עס געפינט זיך, צופעליג האב איך זיך וועגען דעם דערוואוסט.

— אבער צוליב וואס זאלען מיר צוערשט רעדען וועגען אנדערע ענינים מיר קענען דאך נאך פערשפעטיגען, עס האנדעלט זיך דאך וועגען א גרויס פערמעגען און איך בין איך גרייט צו בעלויבען.

די דאמע האט געמאכט א מינע פון א בעליידיגטער.

— איך בין נישט אהערגעקומען כדי איך צו שאנטאזשירען....

— ענטשולדיגט, אפשר האב איך זיך שלעכט אויסגעדריקט, אבער איהר דארפט דאך מיך פערשטעהען, איך בין אזוי אויפגערעגט...

— זייט רוהיג, מארקוס, דאס געלד געפינט זיך אין זיכערע הענד, איהר דארפט זיך גארנישט איילען, ס'וועט אייך נישט נעהלען קיין איין גראשען, טרינקט רוהיג אויס אייער קאווע, מארקוס, מיר האבען נאך גענוג צייט צו רעדען צוערשט וועגען אנדערע ענינים אמת, איך וועל פערלאנגען א בעלוינונג, אבער נישט אין געלד.

— וואס דען פערלאנגט איהר פון מיר?

— דאס וועל איך אייך באלד זאגען איך צו דעם האב איך אייך גערופען. דער ענין האט א שייכות צו דער פרוי רובין פון ענגלאנד.

די פרוי האט געווארט, זי האט געמיינט, אז דאס וואס זי האט געזאגט וועט מאכען אנ'ערשיטענדען איינדרוק אויף מארקוסען, דער כלומרשטער מארקוס, בראוואַרסקי, האט אבער אינגאנצען נישט רעאגירט דערויף, ער איז געווען אין א פייניליכער לאגע, ווייל ער האט קיין אהנונג נישט געהאט, ווער דאס איז פרוי רובין פון לאנדאן און האט נישט געטארט אנהויבען צו רעדען וועגען דעם, ווייל ער וואלט זיך געוועהן אינגאנצען פעררשיט. די דאמע פון איהר זייט האט זיך שטארק געוואונדערט צוליב'ן אויפפיהרען זיך פון מארקוסען און האט געווארט אויף אנ'ענטפער. בראוואַרסקי האט זיך געמוזט ארויסדרעהען פון דער דאזיגער לאגע. ער האט זיך אנגעכאפט מיט בײדע הענד פאר'ן קאפ און געזאגט:

— איך קען נישט איצט, איך, וויל איצט נישט רעדען וועגען קיין שום ענין, איך בין שטארק אויפגערעגט, אז איך קען זיך פשוט נישט אריינטרעטען אין דעם וואס מ'רעדט צו מיר און וואס ס'קומט דא פאר, איך בעט אייך, מיר וועלען אפלייגען אונזער געשפרעך אויף מארגען. איך בעט אייך, איך וועל זיך זעהן מיט אייך מארגען אינדערפריה. ער האט אנגעכאפט איהר האנד און זי געקושט.

— גוט, האט זי געזאגט, מיר האבען צייט, ביז מארגען קענען מיר זיכער וואַרטען, טא, געהט אהיים און בערוהיגט זיך, וועלען מיר מארגען הערן פון רעדען.

— און דאן וועט איהר מיר זאגען, וואו מיין געלד געפינט זיך?

— געוויס, וואס דען מיינט איהר, אז איך דארף אייער געלד.

בראוואַרסקי איז געווען צופרידען, וואס איהם האט זיך איינגעגעבען אפצושלעפען דאס געשפרעך מיט איהר ביז מארגען. אין דער צייט וועט ער זיך פערשטענדיגען מיט מארקוסען און וועט וויסען, וואס איז דאס פארא געשיכטע מיט דער פרוי רובין אויס לאנדאן.

דעמזעלבען אווענד האט בראוואַרסקי נאך געשיקט, אז מארקוס זאל קומען אין אויספארשונגס אמט, פערשטעהט זיך, אז בראוואַרסקי האט נישט פערגעסען צו בעשטעלען ביי דער זשעמיאנסקא געהיים-אגענט, וועלכען ער האט בעאויפטראגט נאכצופאלגען יעדען שריט פון דער געהיימניספולער דאמע.

מארקוס איז גלייך געקומען אין אויספארשונגס אמט.

— אייער געלד איז דא. מיט די דאזיגע ווערטער האט בראוואַרסקי בעגעגענט מארקוסען.

— א דאנק פאר דער גרויסער און שנעלער הילף, האט מארקוס געענטפערט.

— אבער איהר בעקומט דאס נאך נישט אין האנד אריין, ווייל אויך מיר האבען דאס אויך נישט פארן ארויסגעבען דאס געלד, האט מען אונז געשטעלט א בעדינג.

— דהיינו?

— אז מיר זאלען אדורכקומען עפעס וועגען אנ'ענין פון פרוי רובין אויס לאנדאן.

אויף מארקוסען האט דער דאזיגער נאמען ווירקליך געמאכט אנ'ערשיטערנדען איינדרוק.

— איהר קענט דעם דאזיגען נאמען? האט בראוואַרסקי געפרעגט.

— יא, איך קען דעם דאזיגען נאמען נאך פון די צייטען ווען איך האב געוואוינט אין לאנדאן.

— וועט איהר אונז דערצעהלען וועגען וואס עס האנדעלט זיך, און וואס פאר א בעציהונגען זענט איהר מיט דער דאזיגער פרוי רובין.

— ניין, האט מארקוס אפען און אויפריכטיג געזאגט. איך וועל נישט זאגען, איך רעזיגניר פון דעם געלד און וואלט זיך נישט געווינשען, אז די דאזיגע פראגע זאל בעריהרט ווערען.

— מיר קענען אבער נישט רעזיגנירען, מיר מוזען ענטדעקען יעדעס פערברעכען, וועלכעס ווערט בעגאנגען, און מיר קענען נישט רעזיגנירען אפילו פון קלענסטען פרט.

(פארטזעצונג קומט)

וועגן אויסשטרייכן די פירמע פון האנדעלס-רעגיסטער

יורידישע ביוראָ ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין

אויף די וועכענטליכע שמועסען אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15 איז בּרייט ארומגערעדט געוואָרען די זעהר אקטועלע פראגע פאַר די קליינהענדלער-קרייזען וועגען אויסשטרייכען די פירמעס פון האנדעלס-רעגיסטער.

לויט'ן ארט. 26 און 54 פון האנדעלס-קאָדעקס וועלען אלע סוחרים, קרעמער און פאבריקאנטען, וואס וועלען נאָכ'ן 1 יאנואר זיין רעגיסטרירט אינ'ם האנדעלס-רעגיסטער פערפליכטעט זיין צו פיהרען ביכער. פאַר נישט פיהרען האנדעלס-ביכער דראָט שטראָף פון 6 מאָנאטען ארעסט. בכדי דאָס אויסצומיידען, מוזען אלע קרעמער וואס זענען נישט פערפליכטעט צו פיהרען ביכער, זיך אויסשטרייכען פון האנדעלס-רעגיסטער. פון האנדעלס-רעגיסטער מוזען זיך אויך אויסשטרייכען אונטערנעמונגען, וועלכע זענען שוין ליקווידירט. בכדי זיך אויסצושטרייכען פון האנדעלס-רעגיסטער מוז בעלייגט ווערען אין קרייז-גערייכט א ביטע אונבעדינגט מיט דער דאטע, יאָהר און נומער פון דער רעגיסטראציע. דאָ אבער וועלען די קליינהענדלער אנטרעפען אויף זעהר גרויסע שוועריגקייטען, ווייל דער גרעסטער טייל בעזיצט נישט קיין שום בעווייזען און געדענקט אפילו נישט אין וועלכען יאָהר די אונטערנעמונג איז רעגיסטרירט געוואָרען. בכדי בייהילפיג צו זיין אין דעם פאַל דעם קליינהענדלער, דעם שטענדיג פעריאָגטען און פערהאָרעוועטען קרעמער, האָט דער צענטראלער קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, אנגאזשירט צו דעם צוועק די ביים פעראיין עקזיסטירענדע יורידישע ביוראָ, וועלכע בלייבט אונטער דער אויפזיכט פון אדוואָקאט יוסף ווייצמאן און בעשטעהט פון די ה"ה אדוו. ענגלישער, אדוואָקאט צוקער און אדוואָקאט הערשקאָוויטש. אט די יורידישע ביוראָ מיט דער מיטארבייטונג פון פעראיינס-סעקרעטאריאט, וועט אדורכפירן דאָס אויסשטרייכען פון האנדעלס-רעגיסטער נישט צונעמענדיג דעם מיטגליד קיין צייט. יעדער מיטגליד וועט זיך מעלדען אין פעראיין, וואו ער וועט אונטערשרייבען שוין פריהער א פאָרבערייטע ביטע, דאָס איבריגע וועלען שוין ערלעדיגען די אויבענדערמאָנטע אדוואָקאטען.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, קאָסט דאָס אויסשרייבען זיך פון האנדעלס-רעגיסטער ביז 19 גילדען. דער צענטראלער קליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15, האָט זיך שוין לאנג געווענדעט מיט א מעמאָריאל צו דער ענטשפרעכענדער מאכט, וועגן איינגאנצען בעפרייען, אדער פערקלענערן דעם אפצאָהל.

דער ענטפער ווערט ערוואַרט ביז'ן 10 דעצעמבער און פון דער דאטע אָן וועט זיך ערשט אנהויבען דאָס אויסרעגיסטרירען.

הייוועז, ביער, וויין, בראנפען, עסיג

ווערען בעפרייט פון אומזאץ-שטייער

דאָס פינאנץ-מיניסטעריום האָט שוין פערטיג די פעראָרדנונג וועגען בעפרייען פון אומזאץ-שטייער הייוועז, ביער, וויין, בראָנפען, ליקערען, עסיג און עסיג-עסענץ.

דער טעקסט פון דער פעראָרדנונג איז שוין צושיקט געוואָרען צו די האנדעלס קאמערען, אז זיי זאָלען געבען זייער מיינונג.

די נייע פעראָרדנונג וועט שוין איינגעפיהרט ווערען פון ניי-יאָהר 1935. דער אומזאץ-שטייער וועט גענומען ווערען פון די פאבריקען און פון די אויסלענדישע ווייגען און ליקערען וועט מען דעם אומזאץ-שטייער נעמען פון די אימפּאָרטערען, דאַגעגען הורטאָווניקעס, רעסטאָראַטאָרען און סוחרים וועלען קיין אומזאץ-שטייער פון די דערמאָהנטע סחורות נישט מעהר דארפען צאָהלען. פון די זאפּאסען סחורות, וואס יעדער האָט אויף לאגער אין געוועלב אדער פאבריק וועט מען מוזען אפּצאָהלען דעם ענטשפרעכענדען אומזאץ-שטייער.

די האנדעלס-קאמערען פאָדערען, אז מען זאָל דעם אומזאץ-שטייער פון די זאפּאסען סחורה אויסצאָהלען אין ראטעס און פערלויף פון צוויי יאָהר. א חוץ דעם פאָדערען די האנדעלס-קאמערן, אז ביי סוחרים וואס האנדלען נאך א חוץ די דערמאָהנטע ארטיקלען, מיט אנדערע סחורות זאָל זיי פון אלגעמיינעם אומזאץ-שטייער אראָפּגערעכענט ווערען פאַר די סצאלירטע ארטיקלען.

Puder Bebe Szofmana זייט 35 יאָהר אין דינסט פון קינד

„רעוואלוציעס" אין די ראטשילד-קאלאניעס

ווי אזוי דער פערשטאָרבענער ראָטשילד האָט געבויט זיינע קאָלאָניעס אין א"י

(ענדע פון דער 5-טער זייט)

געבען די פאָלגענדע פאסירונג:

עטליכע קאָלאָניעס זענען שוין געווען, נאָך גרויסע שוועריגקייטען, ווי-עס-איז איינגעשטעלט, און עס איז געוואָרען א פראגע, אז צווישען די קאָלאָניסטען אליין זאָלען זיך געפינען פעהיגע פערוואַלטער צו זיין די אָנפיהרער פון אלע אונטערנעהמונגען אין די קאָלאָניעס. עס איז געבליבען, אז מען זאָל ברענגען קיין ארץ-ישראל זעקס יונגעלייט מיט פעהיגקייטען און מיט ליבע פאַר דער ארץ-ישראל'דיגער קאָלאָניזאציע. מ'האָט די זעקס יונגעלייט אויסגעקליבען, אינטערעסאנט זענען די אומגעבונגען, אין וועלכע מ'האָט זיי געפונען. איינער איז געווען א ביאַליסטאָקער, האַלפּערין; ביז זיין צוואנציגסטען יאָהר, איז ער געווען א ישיבה-בחור; שפּעטער איז ער איבערגעגאַנגען צו מאָדערנער ליטעראַטור; ער איז אבער, פאַר א צייט געווען א לעהרער אין א הויז פון א רייכער יודישער פאַמיליע לאַנד-אייגענטימער אין רוסלאַנד און דאָס איז געווען זיין גאַנצע בעקאַנטשאַפט מיט לאַנדווירטשאַפט. א צווייטער איז געווען ליאָן יאַגלי; ער איז געווען א געבוירענער פון טערקיי, אבער געווען געשיקט פון זיינע עלטערען צו לערנען אין א ישיבה אין רומעניען; א פּעטער האָט איהם נאָכדעם צוגענומען קיין סט. פּעטערבורג, דאָן די הויפּט-שטאָט פון רוסלאַנד, וואו ער האָט געלערענט מוזיק, אויך טעכנאָלאָגיע, און ס'האָט געהייסען — מאַלע-וואָס, ער וועט זיך שוין „אויסטויגען" אין ארץ-ישראל. א דריטער איז געווען א ליטווישער ישיבה-בחור מיט'ן נאָמען גרשון גורעוויטש, וועלכער האָט א צייט געלעבט אין וואַרשאַ, און דאָך געלערענט גערטנעריי מיט א ציל צו בעזעצען-זיך אמאָל אין ארץ-ישראל. א פערטער איז געווען מיכה-שלמה פּוטשאַטשעווסקי, א בּריסקער, א געלערענטער מענש, א מושלם, א קענער פון אלץ, נאָר לאַנדווירטשאַפט האָט ער נישט געקענט; ס'הייסט, ער האָט דאָס אויך געקענט, נאָר די קענטשאַפט איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס ער האָט ליב-געהאַט ארץ-ישראל. א פינפטער איז געווען, א מאַריאַמפּאָלער, שמואל קאָנטאָראָוויטש, א גמרא-קאָפּ, א מאַטעמאַטיקער, א גרויסער בעל-חשבון, דערצו א קענער פון שפּראַכען, און אָט-אָט געזאָלט ווערען וואו אין א שטעטעל א רב. דער זעקסטער, יצחק עפּשטיין, איז אויך געווען פונ'ם למדן-טיפּ. בקיצור ס'איז שוין געווען איין מאָל א קאָלעקציע פון מענשען צו ווערען אָנפיהרער פון קאָלאָניזאציע!

ס'איז טאַקע באַלד געקומען איין אַנטוישונג נאָך דער צווייטער. מ'האָט געבראַכט די זעקס יונגעלייט קיין פּאַלעסטינע, אלע זעקס — פיינע, זיידענע יונגעלייט, געבילדעטע און אידעאַליסטען, אבער זיי האָבען זיך נישט געקענט איינלעבען מיט די נייע אומשטענדען ארום זיי. נישט געקענט זיין קיין קאָלאָניסטען-פּיאָנערען. ליאָן יאַגלי האָט זיך איבערגעגעבען צו זיין מוזיק אנשטאָט צו ערד ארבייט; ער האָט טאַקע פערפאַסט עטליכע שירים און מעלאָדיעס, און זיי זענען שפּעטער געוואָרען פּאָפּולער, אבער די קאָלאָניזאציע האָט עס נישט געהאָלפען. עטליכע פון זיי זענען אינגאַנצען אַוועק פון ארץ-ישראל; עטליכע זענען געבליבען, אבער נישט אין די קאָלאָניעס. דער דורכפאַל פון דער גאַנצער אונטערנעמונג איז געווען א קלאַפּ פאַר דער קאָלאָניזאַציע-בעוועגונג. מ'האָט גענומען טראַכטען, אז ביי יודען איז גאָר נישטאָ קיין מאַטעריאַל פאַר אזא פּיאָנערען-ארבייט, ראָטשילד איז געווען ענטוישט.

אנדערע ענטוישונגען האָבען זיך געלעגט נאָך שווערער. ס'האָט זיך ארויסגעוויזען אַן'ענגהערציגקייט ביי די ערשטע קאָלאָניסטען פון „ראשון לציון". ס'איז געקומען די ערשטע גרופּע „בילו'צעס", און געקומען זענען די „בילו'צעס" אָרים, נישט געהאַט מיט וואָס אָנצוהויבען א וועלכע-עס-איז ארבייט. און די קאָלאָניסטען פון „ראשון לציון" האָבען נישט געוואָלט טיילען זיך מיט זיי די הילף, וואָס זיי האָבען געקראָגען פון ראָטשילד'ען.

ביטער-פּיינליכע ענטוישונגען ציהען זיך ווי א קיים דורך דער גאַנצער געשיכטע פון דער מאָדערנער ארץ-ישראל קאָלאָניזאציע. אין אָנהויב זענען געווען ענטוישונגען פון אַן'אַנדער כאַראַקטער. די אַמאָליגע רעוואָלטען אין די ראָטשילד-קאָלאָניעס פערנעמען דאָך גאַנצע קאַפּיטלען פון דער געשיכטע פון יודישען לעבען מיט עטליכע צעהנדליג יאָהר צוריק.

דאַן האָט געהאַלטען דערביי, אז ראָטשילד'ס נאָמען זאָל אריין אין דער יודישער געשיכטע פון די לעצטע פאַר דורות שוין מיט גאָרנישט קיין אנערקענונג, אפילו גאָר מיט א קללה דערביי.

קאָלאָניזאציע בכלל איז דאָך א שווערער ענין, און אין די קאָלאָניזאציעס פון די פערשידענסטע פעלקער זענען געווען אויפשטאַנדען פון די קאָלאָניסטען, אבער יודישע קאָלאָניזאציע איז דאָפּעלט שווער, און אומצופרידענהייט פון יודישע קאָלאָניסטען איז אוודאי נאַטירליך. עס זענען ארויסגעשפּרונגען אזעלכע „רעוואָלוציעס" אין די ראָטשילד-קאָלאָניעס, וואָס האָבען געהאַלטען צורודערט דעם גאַנצען יודישען לעבען. דאָס איז נאָך געווען אין דער צייט פונם אָנהויב פון דער „חיבת-ציון"-בעוועגונג.

צווייערליי קרעפטען האָבען זיך צוזאַמענגעשטויסען. פון איין זייט די פאַרשטעהער פון די ראָטשילד-פאָנדען, וועלכע האָבען נישט אלעמאָל געהאַנדעלט מיט איינזעהעניש, מיט איבערלעגונג, מיט פערשטענדיגונג, און פון דער צווייטער זייט די קאָלאָניסטען, רוסישע אָדער מזרח-אייראָפּעאישע יודען, וועלכע זענען געווען אימפּעטדיג, און געקענט מאַכען פון א פליג א העלפאַנט. צווייערליי יודישע ערציהונגען האָבען זיך צונויפגעטראָפען, שוין נישט צו רעדען פון די צווייערליי אינטערעסען פונם „געבער" און פונם „נעמער", פונם ובירישען בעל-צדקה און פונם נויטבעדערפטיגען אָרימאַן.

אויף אזוי ווייט איז אוועק דער קריג, אז פאַרשטעהער פון די ראָטשילד-פאָנדען האָבען געזוכט מיט טערקישע פּאָליציי אראָפּצוטרייבען מאַנכע קאָלאָניסטען פון דער ערד, אין וועלכער זיי האָבען שוין געהאַט ארייגעלייגט א פּאָר יאָהר האָרעוואַניע, און זיי, ווידער, די קאָלאָניסטען, זענען געלאָפען צו די רוסישע, צו די צאַרישע פערטרעטער אין דער טערקישער פּאַלעסטינע, אז זיי זאָלען זיי געבען גערעכטיגקייט בעשיצונג.

א זוּ ווילדער קוריאָז איז ארויסגעקומען.

ראָטשילד-פערטרעטער האָבען אויך געזוכט איינצושטעלען א דיקטאַטאָרישען רעזשים אין די קאָלאָניעס. א גאַנצע ליסטע מיט פערבאָטען איז געוואָרען אויסגעאַרבייט. איין צוגעשטעלטער געזעץ צו די קאָלאָניסטען פון די ראָטשילד-קאָלאָניעס איז געווען, אז זיי טאָרען נישט אויפנעמען קיין געסט אין זייערע היימען אָהן א וואָך דערביי פון דער אדמיניסטראַציע.

עס איז געווען שטורעם נאָך שטורעם; אין רוסישען יודענטום האָט געקאָכט; די אינטעליגענץ האָט געפיהרט א פּראָטעסט-בעוועגונג; עס איז געקומען צו דער איצט-היסטאָרישער קאָמיסיע, וואָס איז דאַן געפאָהרען קיין ארץ-ישראל מאַכען אַן'אונטערזוכונג — די קאָמיסיע, אין וועלכער א מיטגליד איז געווען דער דענקער און שריפטשטעלער אחד-העם.

אחד-העם איז געווען דער שאַרפסטער קריטיקער פון דער לאַגע, וועלכע ער האָט געפונען. זיין סעריע ארטיקלען, וואָס ער האָט דאַן פערעפענטליכט, האָט צורוישט די גאַנצע יודישע וועלט. יענע ארטיקלען פונם פילאָזאָפישען אחד-העם זענען געבליבען ווי קלאַסישע זשורנאַליסטיק אינם מאָדערנעם העברעאיש, כאָטש וואָס איז שייך צו די פאַקטען, ווי ער האָט זיי אָוועקגעשטעלט, איז שפּעטער נצ'פּסק'ענט געוואָרען פון אנדערע אויטאָריטעטען אלס „איינזייטיג". דער אויספיהר פון אחד-העם'ס ארטיקלען האָט כמעט ווי דערשלאָגען יעטווידע האָפנונג, אז יודען וועלען קענען אָנפיהרען קאָלאָניזאציע אין ארץ-ישראל.

און ווי אנדערש איז עס געוואָרען איצט.

א מיטינג פאַר האנדווערקער-און כאַלופּניקעס

די לעצטע געשעהענישען אויף דער האנט-ווערקער-גאַס, די נאָוועליזאציע פון „צעכען-געזעץ", דער טערמין מיט וועלכען עס פערענדיגט זיך דאָס קענען ארויסבעקומען האנדווערקער-קאַרטען אויפ'ן סמך פון די א. נ. „דערוואָרבענע רעכט", די פראגע צו כאַלופּניקעס דאַרפען ארויסנעמען האנדווערקער-קאַרטען, דאָס אלץ צוזאַמען אינטערעסירט היינט יעדען בעל-מלאכה. בכדי די אלע פראגען אויפצוקלערען און צו נעמען שטעלונג צו זיי אָרדענט איין דער סאַץ. האנדווערקער-פעראיין דעם נאָהענטסטען שבת א גרויסען מיטינג פאַר האנדווערקער און כאַלופּניקעס, צו וועלכען עס קומט ספּעציעל פון וואַרשאַ דער סעקרעטאַר פון דער הויפּט-פערוואַלטונג פון סאַץ. האנדווערקער-פעראיין ה' ווייגשטיין. אויסער דעם ה' ווייגשטיין וועלען אויך ארויסטרעטען א גאַנצע רייה אָרטיגע פּאָפּולערע האנדווערקער-טוער.

היינט — הנחה - פאָרשטעלונג

„סערזשאַנט גרישא" מיט קורט קאַטש

היינט, דינסטאַג ווערט אין „ראָזמאַיטאָשטשי"-טעאַטער געגעבען א הנחה און פאָלקס פאָרשטעלונג. עס ווערט געשפּילט אַרנאָלד צוויגס בעריהמטע טעאַטער שטיק „סערזשאַנט גרישא" אין וועלכען די טיטול ראָלע פיהרט אויס דער בעריהמטער יודיש דייטשער שוישפּילער קורט קאַטש, וועלכער האָט זיך שוין קונה שם געווען מיט זיין „סערזשאַנט גרישא" ביים לאָדזשער טעאַטער פּובליקום.

„אזוינס און אזעלכעס"...

אזוי וועט הייסען דער ערשטער פּראָגראַם פון „בערל-שמערל-טעאַטער"

עס פערענדיגען זיך שוין די צוגרייטונגס-ארבייטען פון דעם קינסטלערישען מאַריאָנעטען-שפּיל א.ג. „בערל-שמערל-טעאַטער", וואָס וועט אין די נאָהענטסטע טעג אָנהויבען צו שפּילען אין דעם קאַפע „אידעאַל" (פּעטריקאַווער 48).

אין דעם ערשטען פּראָגראַם, וואָס וועט הייסען „אזוינס און אזעלכעס" וועלען מיט עכט-לאָדזשער שיק און קנאַק אדורכמאַרשירען 20 ליאַלקעס — איינס און איינס.

עס וועט זיין, ווי פּרץ האָט נישט געזאָגט:

— „מיר, מיטוואָך-וואָכעדיגע יודען,

„מיר בייזען זינגענדיג און טאַנצענדיג,

„מעג זאָגען, וואָס עס וויל די וועלט!".

ובכן תּן... מען וועט לאַכען, און ס'וועט זיין שיין!

קאָנצערט פון אנטאָש וואַסערמאַן אין פילהאַרמאָניע

א גרויסע סענסאַציע האָט ארויסגערופען דער קאָנצערט פון 7 יעהריגען פענאָמען פּיאַניסט קאָמפּאָזיטאָר אנטאָש וואַסערמאַן.

די ענטציקענדע רעצענזיעס פון דער גאַנצער אויסלענדישער פּרעסע ווי אויך זיין לעצטער קאָנצערט אין קראָקאָ האָבען ארויסגערופען א סענסאַציע אין דער גאַנצער מוזיקאַלישער וועלט.

מ'דאַרף צוגעבען, אז אנטאָש וואַסערמאַן איז געבוירען געוואָרען אין לאָדז. דער קאָנצערט קומט פאָר דאָנערשטאָג, דעם 29-טען ד. ח. אין זאַל פילהאַרמאָניע.

דאַנסינג אין „גראַנד-קאַפע"

לטובת דעם „בעאַמטען משפּחה פערבאַנד"

דער פערבאַנד „בעאַמטען-משפּחה" אין לאָדז טיילט מיט, אז פון 28-טען נאָוועמבער אָן, ווערען אין „גראַנד קאַפע" פּעטריק. (72) איינגעאָרדענט דאַנסינגען טעגליך פון 6 ביז 9 אָוועגד. דער ארייננאַנג מיט קאָנסומציע קאָסט 1.50 זל. פאַר א פּערזאָן.

פון די פּוילישע טעאַטער'ס

שטאַטיש-טעאַטער „סקאַלאַ":

היינט דינסטאַג אָוונד ווערט געגעבען די פריילעכע קאָמעדיע „אָלימפּיא".

„טעאַטער פּאָפּולאַרני" אָגראָדאָווא 18:

היינט 8,15 אָוונד ווערט געגעבען צום לעצטען מאָל „גראַף לוקסעמבורג".

Dr. Z. Henrykowski

ספּעציאַל-ארצט פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

פּיעטריקאָווער 86

טעל. 143-63

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונד.

פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע זאַל.

פאַר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פּרייזען.

אימפעראטאריו
היינט פרעזענטירן מיר: דאס מעכטיגע מייסטערווערק
רעזשי: STERNBERG
גרויסע ליבעס-עפאפיי, דראמע פון דער רוסישער צארין מיט MARLENA DIETRICH מוזיקאלישע אילוסטראציע פון טשייקאווסקי און מענדעלסאן
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון Fox און PAT אנהויב 4.30 נ"מ, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג, לעצטער סעאנס 10.30. דער זאל איז גוט געהייצט

קלאנג-קינא CAPITOL
זאוואדזקא 16

די שענסטע דרוק-ארבעט ווערן אויסגעפירט אין דער דרוקעריי
בראמבערג און בוים
פילסודסקיעגא 55 (פראנט)
ווי צ.ב.ש. רעכענונגען, בריפבויגנס, קווי... טאריישעז, שטרימפף-באנדעראלען, עטי... קעטען, חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען א.א. פינקטליך און סאליד אויסגעפירט

סענסאציע, געדענקט די אדרעס!
קליידער, אנצוגען, פאלטאס, סוועטערס ווי אויך פוטער און וועש
וראשט, ריינגט כעמיש און פארבט
רעיעל און צו קאנקורענץ-פרייזן
די בעוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
מליבארסקא 2, (ביים רוג בושעזשינער)
אונזערע פרייזן: פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, א ווינטער-פאלטען פון 4 זל. אנ'איבערהעמד 50 גר. א קאלנער 15 גר.

ברוך-קראנקע!!!
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטן ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט. וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארן.

J. Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטן ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע לײדענדע ברוכען בײ מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשן געגען ארויספאלן זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!
און מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפירט די הײלבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטן פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, דיפארמאציע, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע, קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטן פאר שמערצליכע פלאטפיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזן! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-כאריך).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק
הילעמיט דריק איך אויס עפענטליך מיט גרויס צופרידענהייט מיין הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען דיר. י. ראפאפארט, פון דער ערשטער און איינציגער ארטאפעד. הייל-אנשטאלט אין לאדז וואלטשאנסקא 10, דערפאר וואס ער האט מיר געראטעוועט פון פיל גרויסע ברוך-שמערצען, איך האב א סך יאהרען געליטען פון מיין יאהר שווערען פערעלטערטען ברוך, וואס קיין שום פאס האט מיר נישט געקאנט צוריקהאלטען; היינט א דאנק זיין מיר פערלעגען אויסגעצייכנעטן ארטאפעד. הייל-באנדאזש, האט ער מיר באמת א וואונדער בעוויזען, איך פיהל מיך אויסגעצייכנעט גוט און בין פעהיג צו יעדער ארבייט.
(—) יוסף ברוך לאזינגער, לאדז, וואלבארסקא 26.
1/6 1944

ווילכטיג פאר געזונדע און קראנקע
עס איז ערשינען דאס בוך
„פאלשע חרפה"
פון ד"ר מעד. ה. רוזשאנער
וואס יעדער דערוואקסענער דארף וויסען וועגען ווענערישע קראנקהייטען
צו בעקומען ביי אלע יודישע ביכער-פערלעגער.
פרייז 2 זלאטעס.

כעמיש-בּאקטעריאלאגישער לאבאראטאריום
מ. שאַץ
לאדז, פיעטריקאווער 37
פיהרט דורך וויסנשאפטליכע ערצטליכע אנאליזן פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

Dr. Jakób Hadnzel
ספעציאליסט אין ארטאפעדיע (קראנקהייטן פון ביינער און געלענקען, ארטריטיזם)
Sienkiewicza 20, tel. 141-41
נעמט אן פון 4—6 נאכמ.

Hilde Handzel
ספעציעלע ווינער הייל-גימנאסטיק פאר פערקרימונגען פון רוקען-ביין, שלעכטע האלטען זיך פון קינדער.
Sienkiewicza 20, tel. 141-41

קליינע אנאנסען
1 זלאטע
אנאנס ביז 15 ווערטער

גלייך צו פערדינגען
2 שעהנע צימערן מיט אלע בעקוועהמליכקייטען און טעלעפאן. זשעראמסקיעגא 3, פראנט, 2. שטאק, וו. 6.

Dr. med. Józef Imich
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז און אויערן-קראנקהייטען
ארדינאטאר פון לארינגאלישען אפטיילונג אין פרעו. מאשטשויקים שפיטאל
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 5—7 אוונד.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן.

ראקאלען
אבצוגעבען א צימער מיט אלע בעקוועהמליכקייטען פאר 1 אדער 2 פערזאן, פיינע מענשען, ס'קען אויך זיין מיט א מאשין. פאלודניאווא 7, וו. 25.

פערשידענעס
א פאלעסטינער בירגער קען מיטנעהמען א מיידעל נאך ארץ-ישראל. — אפערטען אונטער „A. 2000" אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט".

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
שערפיען 37 (בענעדיקטא) 6.
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
טראוגוטא 8, טעל. 179-89 8
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט, זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

רייזעס קיין פאלעסטינע פון גרופען, פאמיליעס און אינדיווידועלע-ארגאניזירט
Wydział Turystyczny, Zawadzka 6, frònt, I piętro. 5110

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10—12 און פון 5—7 נ"מ

לעטשניצע
פאר וועגערישע קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוועגד.
וועגעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

פאהרענדיג מיט דער באהן פון לאדז קיין זדונסקא-וואליא, האב איך פערלוירען אנ'ארטאפעדישען פאס פאר א קינד. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען נעבען בעלוינונג און פאר'ן אומקעהרען די רייזע קאסטען 25 זל. אבצוגעבען זדונסקא-וואליא, רינעק 17, קראהמאן.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאבינעט
וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. med. S. LIEBESKIND
Akuszer-Ginekolog
przeprowadził się na ul.
Andrzeja 2, tel. 216-66
przyjmuje od 4–6.

שיטלען
מיט פאריזער שרינגדע
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען ביי קערש, סקווערא 15

לעכער און געוואלדריסען אין דאמען- און אין הערן-גארדעראבען ווערען קינסטליך פערשטאפט, נישט צו דערקענען, אויסגעפיהרט פון ערשטקל. פאכלייט, צו זעהר ביליגע פרייזען. נאד-לודקא 12, אין נייעם הויז, אין דער קונסט-שטאפעריי

Dr. med. JÓZEF GEISLER
ספעציאליסט פאר וועגערישע און הויט-קראנקהייטען (פלאזען-קראנקהייטען)
CEGIELNIANA 4, tel. 216-90
נעמט אן פון 9 ביז 2 און פון 5 ביז 9 אוועגד
פאר פרויען בעזונדערער ווארטע-צימער.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג
בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr. med. A. KLESZCZELSKI
CHIRURG-UROLOG
ספעציאליסט פאר הארן, בלאזע און נירען-קראנקהייטען
Narutowicza 16 tel. 127-79
(Piłsudskiego 76)
נעמט אן 4 ביז 6 אוונד.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

Dr. E. Mortkowicz
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען
אויף שרודמיעסקא 23
טעל. 123-27 נעמט אן פון 1—3 און 5—7

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

Dr. med. N. Kajzer
ספעצ. פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
בזשעזשינער 24 (רוג מליגארסקא)
נעמט אן פון 10—12 און פון 4—7 נ"מ
לעטשניצע-פרייזען.

קליינע שלאסעריי-נאפראוקעס און שוויסונגען ביליג ביי רעדער, קאנסטאנטינער 11/13, רוג זאכאדניא.

לעבער
אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצוגייען ביי
ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

מיר פערטיגען אויס
אבצימארקען
פיר מאנופאקטור, שטרימף
לעדער
גריסער אויסוואל
פון פערטיגע אבצימארקען
פאר שטרימף-מאנופאקטור
פאברוקאציאנען פון זיידענע בראנדזשע
געפרעסטע עטיקעטען
פיר וועש, שאקאלאד
קראוואטען און פערפומעריע בראנזשע
WYTWÓRNIA ODBIJANEK ; DRUKARNIA I.M. STRYKOWSKI PIOTRKOWSKA 35 TEL.236-25.

אנאנסען-פרייז פאר 1 מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פריטאג און ערב-יו"ט—24 גר. און דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 - - - - -60-
אפ'ן טעקסט—12 - - - - -18-
ליסער דער שטאדט 60 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און שטיל פון די אנאנסען איז די פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז עפען בייטאג און פארנאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. refac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.